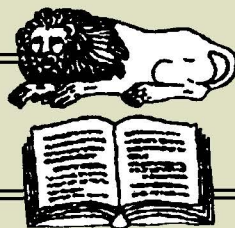
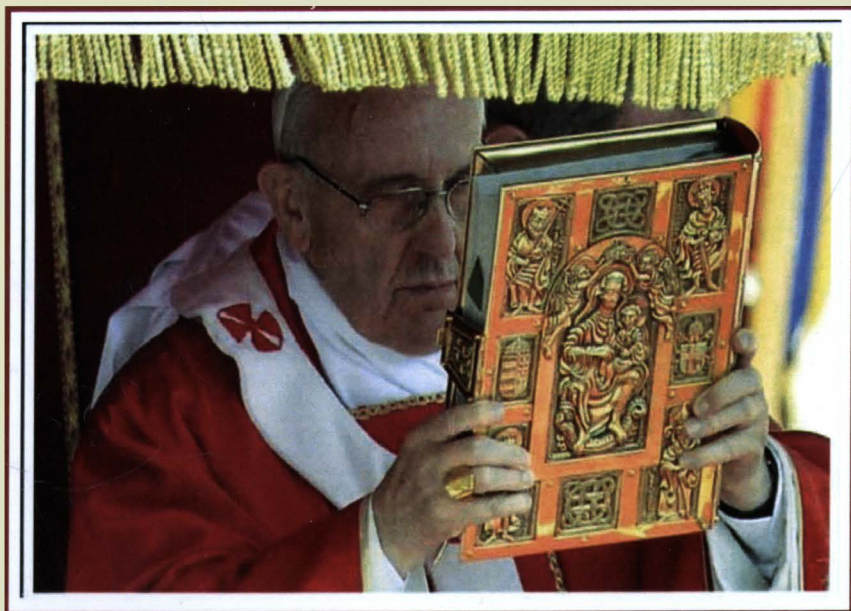

Jeromos füzetek

Bibliatudomány – Bibliaapostolság

105. szám

Szentírásvasárnap

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat
Budapest, 2016

A Pápa evangéliumoskönyve – Ozsvári Csaba magyar művész készítette, magyar motívumokkal (www.papamisszio.hu)	címlap
Ajánlás (Katekizmus)	1
Szentírásvasárnap (Tarjányi Béla)	2
„Kedves fiatal Barátaim!” (Ferenc pápa)	5
Isten megtapasztalása az imában, IV. rész (Matta el Meszkin)	7
Bíbor-kódex (M. Kurír)	25
Jézus megkeresztelkedése és a keresztény kereszttség (Kocsis Imre)	26
Szent Jeromos legendájából (Legenda Aurea)	36
Visszatekintés (T.B.)	40
A Sínai-kolostor (M. Kurír)	42
Társulatunk életéből	44
Ajánlatunk	Borító

J e r o m o s f ü z e t e k

az első magyar szentírástudományi folyóirat

– gyakorlati anyaggal hitoktatók számára –

ISSN 0866-2207

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

B i b l i a k ö z p o n t

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6. Fax: 312-24-78

Nyitva: hétfő-csütörtök, 9-17-ig ☎ 332-22-60

Email: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Honlap: www.biblia-tarsulat.hu

A szerkesztőbizottság tagjai: Gyürki László, Kocsis Imre,

+Székely István, Tarjányi Béla,

Thorday Attila, Vágvolgyi Éva

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Nyomda: Royal Press Hungary Kft.

„Ilyeneké az Isten Országá”

„Akkora erő és hatékonyság van az Isten Igéjében, hogy támasz és életerő az Egyháznak, a hit ereje az Egyház gyermekeinek, táplálék a léleknek, tiszta és el nem apadó forrása a lelki életnek” (DV21). „Krisztus hívei előtt szélesre kell tárni a kaput, hogy hozzájussanak a Szentíráshoz” (DV 22). – „Az Egyház sürgetően és nyomatékosan buzdít minden keresztényt (...), hogy a Szentírás gyakori olvasása révén jusson el Jézus Krisztusnak fönséges ismeretére (Fil 3,8). »A Szentírás nem ismerése ugyanis Krisztus nem ismerése« (Szt. Jeromos)”(DV 25).

A Katolikus Egyház Katekizmusa, 131, 133.

Tarjányi Béla

Szenntírásvasárnap

A Magyar Katolikus Egyház Szent Jeromos ünnepéhez kapcsolódva szeptember utolsó vasárnapján a Szentírás vasárnapját ünnepli. Ezen a napon megköszönjük Istennek, hogy Jézus nemcsak eljött kö-zénk, nemcsak megmutatta, hogy mennyire szeret bennünket ő, és a Mennyei Atya, hanem hogy az ő tanítását írásba is foglalták, és min-dez kétezer éven át fennmaradt.

Csodálatos dolog ez, hiszen ha nem írták volna le Jézus tanítását, történetét, akkor el sem tudjuk képzelni, mi minden badarságot mon-dának róla. Már a második századtól elkezdődtek a fantáziálások például Mária Magdolnával kapcsolatban, és más vonatkozásban is Jézus és Isten dolgait illetően. Ezért nagyon fontos az, hogy már az első században már a szemtanúk és az első tanítványok írásba foglal-ták Jézus történetét és tanítását. Az Anyaszentegyház és az egész ke-reszténység hite és gyakorlata kétezer év óta ebből táplálkozik. Ezt halljuk szentmiséken, ebből olvasunk fel, ez ragad meg a keresztény ember lelkében mondatonként, és ehhez igazítja tetteit és mindenna-pi életét. Hogy az egész világon százmilliók, és milliárdok életét ala-kíthatja ma is Jézus példája és tanítása, azt annak köszönhetjük, hogy megszületett a Szentírás, megszületett az Újszövetség, és ezt hűséggel őrizték, másolták, továbbadták, minden nyelvre lefordítják mind a mai napig.

A Katolikus Egyházban a II. Vatikáni Zsinat volt az, amely a fi-gyelem középpontjába állította a Szentírást, már ott, a tanácskozás idején a díszhelyre kihelyeztek egy szép, veretes Szentírást, és ennek szellemében folyt a zsinati tanácskozás. A Zsinat során pedig úgy határoztak, hogy az összes katolikus hívőt bátorítják a Szentírás rendszeres olvasására és tanulmányozására. A Dei Verbum zsinati határozatban ezt olvassuk: „Krisztus hívei előtt szélesre kell tárni a kaput, hogy hozzájussanak a Szentíráshoz. ... Isten igéjének minél több szolgája nyújtsa gyümölcsöző módon Isten népének az írás táplálékát. ... Az összes keresztény hívek folyamodjanak magához a

szent szöveghez, akár lelki olvasmányképpen, akár megfelelő bibliamagyarázatok és egyéb segédeszközök által. ... Az emberek szívét töltse el egyre jobban a Kinyilatkoztatásnak az Egyházra bízott kincse.”

Ezen határozatok értelmében sok-sok lelkes, apostolkodó, keresztény lelkipásztor, hívő révén ma már sokkal általánosabb gyakorlat az, hogy a katolikus keresztény híveknek van saját Szentíráruk, és azt rendszeresen olvassák. Érdekes módon éppen a jelenlegi Szentatyánk, Ferenc pápa az, aki különös módon szorgalmazza ezt. Nemrégiben hallhattunk róla, hogy ő maga a Szent Péter téren 10 ezer kis evangéliumot osztott szét a híveknek. A következő szavakat fűzte hozzá:

„Az elmúlt vasárnapokon javasoltam nektek, hogy szerezzetek be egy kis evangéliumos könyvet, amelyet napközben magatoknál tarthattok, hogy gyakran olvashassátok. Azután eszembe jutott az Egyház ősi hagyománya, miszerint Nagyböjt idején evangéliumos könyvet adományoznak a katekumeneknek, azoknak, akik a keresztségre készülnek. Ma tehát nektek, akik itt vagytok a téren, de jelképesen mindenkinek szeretnék egy zsebben hordozható evangéliumos könyvet ajándékozni. Ingyen adják nektek. A tér különböző pontjain osztják ki őket, jól látom ezeket a helyeket. Menjetek oda, vegyétek el az evangéliumos könyvet, vigyétek magatokkal és olvassátok minden nap! Benne Jézus szól hozzátok. Jézus szava ez, és mint Jézus, én is

*Az Irgalmasság
Evangéliuma*

Lukács evangéliuma

(Szt.J.K.Bibliatársulat – Új Ember)

azt mondom nektek: 'Ingyen kaptátok, ingyen adjátok!' Adjátok át az evangélium üzenetét."

Magyarországon éppen a Vatiáni Zsinat után határozott úgy a Püspöki Kar, hogy az egyházi év egyik vasárnap a Szentírást fogjuk ünnepelni. 1965-ben történt ez, immár több, mint 50 esztendeje. Azóta ezen a napon a templomban kiemelt helyre tesszük a Szentírást, és bátorítjuk a híveket, hogy rendszeresen olvassák, tanulmányozzák a Szentírást.

Kedves testvérek, a Szentírás ünneplése valójában hálaadás. Hálaadás: szívből hálát adunk Istennek a Szentírásért, azért, hogy Isten emberi szavakban is kifejezte irántunk való szeretetét, megmutatta életünk értelmét, elmondta, hogyan érdemes élnünk. A Szentírásvasárnap családi ünnep, mert a Szentírás közös kincsünk, az Egyházé, az egyházmegyéé, a helyi egyházé, a családtagoké, a lelkipásztori közösségé. Az egyházközségek tagjainak ott van a polcán, ott van a zsebében, és e szerint igyeksenek élni.

Ez az ünnep egyben tanúságtétel is. Emberi vonás, hogy amit fontosnak, értékesnek tartunk, azzal eldicsekszünk mások előtt. Van, aki a vagyonával dicsekszik, más a fizikai erejével vagy a tudásával – mi a Bibliával dicsekszünk ország-világ előtt. Azzal, hogy ott van a kezünkben, s ez fényt és biztonságot jelent számunkra. A szentírás ünnepe végül az egység szolgálata is. Mi katolikusok elfogadtuk Istentől a Biblia egészét. A mi, teljes Szentírásunknak nagy része azonban nemcsak a miénk, hanem a zsidóké is, és a többi keresztény testvéreinké is. Méltó tehát, hogy ünnepelünk, és hálaadásunk, tanúságtételünk közös, és velük hangzik el Isten iránt.

A Szentírást érdemes gyakorta elővenni, egy-egy mondatot elolvasni belőle. Olyan ez a könyv, mint a csöndes eső, amely életet ad, vagy, mint a nap melege, fénye: életet, növel és gazdagít. Elég egyetlen egyer eszünkbe idéznünk a Szentírásnak egy számunkra kedves mondatát, és elgondolkozunk rajta, máris megváltozunk: nem maradunk ugyanazok, mint előtte voltunk. Az Ószövetségben olvashatjuk, amint Isten mondja: „Az én szavam olyan, mint a csöndes eső, amelyet leküldök az égből, és nem tér vissza hozzám eredménytelenül, elvégzi, amiért küldtem.”. Adja Isten, hogy a mi lelkünkben is kifejtsse csodás hatását!

Ferenc pápa

Kedves fiatal barátaim!

Ha látnátok a bibliámat, talán nem lenne rátok semmiféle hatással. Azt mondanátok: „Ez lenne a pápa bibliája? Egy ilyen régi, elhasznált könyv?” Talán ajándékoznátok nekem egy újat, talán olyat is, ami ezer euróba kerül... Nem, nem szeretném! Szeretem a régi bibliámat, azt, amelyik fél életem során elkísért. Látott örülni, áztaták a könnyeim: felbecsülhetetlen kincs számomra. Érte élek, és a világon semmiért meg nem válnék tőle.

Nagyon tetszik nekem a Fiatalok Bibliája, amelyet most kinyitottatok: annyira életteli, olyan gazdagon vannak benne szentek, fiatalok tanúságtételei, hogy az embernek kedve támad egy szuszra elolvasni az elejétől kezdve az utolsó oldalig. És aztán? Aztán eldugjátok, eltűnik egy könyvespolcon, talán hátul, a harmadik sorban, és végül belepi a por. Egy napon pedig a gyerekeitek eladják majd a bolhapiacon. Ne! Ez nem lehet így!

El akarok mondani nektek valamit. Napjainkban a keresztényeket üldözik, még inkább, mint az egyház kezdeti időszakában. Mi ennek az oka? Üldözik őket, mert keresztet viselnek és Krisztusról tesznek tanúságot, elítélik őket, mert van bibliájuk. A Biblia nyilvánvalóan egy végtelenül veszélyes könyv, olyan veszélyes, hogy egyes országokban úgy bánnak azzal, akinek bibliája van, mintha kézigránátot rejtegetne a szekrényében.

Mahátma Gandhi, aki nem volt keresztény, egyszer azt mondta: „Rátok, keresztényekre egy olyan könyvet bízta, amelyben elegendő mennyiségű robbanóanyag van ahhoz, hogy az egész civilizációt ezer darabra robbantsa szét, hogy átfordítsa a világot, és békét vigyen egy háborútól pusztított bolygóra. Azonban úgy bántok vele, mintha egyszerűen csak egy irodalmi mű lenne, semmi több.”

Mit tartotok hát a kezetekben? Egy irodalmi remekművet? Régi, szép történetek gyűjteményét? Ebben az esetben azt kellene mondani sok kereszténynek, aki a Bibliáért vállalja a börtönt és a kínzást: „Igazán balgák voltatok és kevésbé elővigyázatosak! Ez csak egy

irodalmi alkotás!” Nem, Isten szavával eljött a világba a fény, és soha többé nem alszik el. Evangélii gaudium kezdetű apostoli buzdításomban írtam: „Mi nem a sötétben botorkálva keresünk, nem is várhatjuk, hogy Isten külön szól hozzánk, mert »Isten beszélt. Többé már nem a nagy ismeretlen, hanem megmutatta önmagát.« Fogadjuk be a kinyilatkoztatott szó utolérhetetlen kincstárát” (EG 175). Valami isteni van tehát a kezetekben: egy könyv, amely olyan, mint a tűz; egy könyv, amelyben Isten beszél. Ne felejtsetek tehát: a Biblia nem azért van, hogy a polcra tegyük, hanem inkább azért, hogy a kezünkben tartsuk, gyakran olvassuk, mindennap, akár egyedül, akár társaságban. Egyébként is társaságban sportoltok, társaságban mentek vásárolgatni. Miért ne lehetne közösen, ketten, hárman vagy többen olvasni a Bibliát? Akár a szabadban, a természetben elmerülve, az erdőben, a tengerparton, este gyertyafénynél... Mély és felkavaró élményben lesz részetek. Vagy talán féltek, hogy nevetségesnek látszotok mások szemében?

Olvassátok figyelmesen. Ne maradjatok meg a felszínen, mint amikor egy képregényt olvas az ember. Isten szavát nem lehet egyszerűen átfutni a szemünkkel! Inkább tegyétek fel magatoknak a kérdést: „Mit mond a szívemnek? Isten beszél hozzám ezeken a szavakon keresztül? Talán sóvárgást, olthatatlan szomjúságot kelt bennem? Mit kell tennem?” Isten szava csak így tudja kifejtetni erejét, az életünk csak így alakulhat át, válhat teljessé, széppé.

Elárulom nektek, hogyan olvasom a régi bibliámat: gyakran a kezembe veszem, olvasok belőle egy kicsit, aztán félreteszem, és engedem, hogy az Úr nézzen engem. Nem én nézem őt, hanem ő néz engem! Isten valóban ott van, jelen van. Így engedem neki, hogy vizsgáljon, és érzem – és ez nem szentimentalizmus –, a mélyben érzékelem, amit az Úr mond nekem.

Olykor nem beszél. Akkor nem érzek semmit, csak ürességet, ürességet, ürességet... De türelmesen ott maradok, és várok, olvasok és imádkozom. Ülve imádkozom, mert fáj, ha térdelek. Előfordul, hogy imádság közben elalszom, de nem baj: olyan vagyok, mint a gyermek, aki az apja mellett van, és ez az, ami számít.

Örömet akartok okozni nekem? Olvassátok a Bibliát!

A ti Ferenc pápátok *Forrás: Székelyföld ma, 2015. december 6.*

Matta el Meszkín

Isten megtapasztalása az imában¹

Az imádság fokai – A szemlélődés

3. A szemlélődés

„Imádkozzam lélekben, de imádkozzam értelemmel is.”

(1 Kor 14,15)

Kevesen veszik a fáradságot, hogy idejük egy részét annak szenteljék, hogy megtapasztalják Isten jelenlétét, de még kevesebben vannak azok, akik Isten kegyelméből elérkeznek arra, hogy belső életükben a szemlélődés áldásainak örvendjenek. Pedig az imádság ezen formája által, amely a lelki élet gyümölcse, az ember visszatér Ádám eredeti lelkiállapotának szépségéhez.

Már beszéltünk az elmélkedésről, mint a belső ima első állomásáról. Fontos azonban megjegyeznünk, hogy az elmélkedés és a szemlélődés között nincs jól meghúzzható határvonal, sőt inkább átjárhatóság van. De azért azt pontosítani tudjuk, mint ahogy ezt majd az Atyák szavai bizonyítják, hogy az elmélkedés az alap, amire a szemlélődés támaszkodik, vagy még pontosabban, az elmélkedés egyfajta gyakorlat, egy tréning, hogy eljussunk a szemlélődéshez. Ha az elmélkedést a lélek lendületével az olvasás vagy más gyakorlat által gyakorolja, akkor a szemlélődést ugyanazzal a lendülettel, erőfeszítés nélkül éli meg az ember. Amíg az első lépésben a képzelőerő és a gondolkodás képességéért tett erőfeszítés van a középpontban, a második lépés szinte erőfeszítés nélküli. A befelé tekintő lélek és a szív nyugalma megpihen Istenben.

Téves az az elgondolás, hogy a szemlélődő élet nélkülöz minden külső tevékenységet. Ha így lenne, csak az aszkéták, és remeték élet-

¹ III. részlet Matta el Meszkín egyiptomi kopt szent írásából (3. rész: A Szemlélődés). al-Áb, Mattá al-Miszkin, Haját al-szalat al-ortodoksziya. Dajr al-kiddisz Anbá Makár, 1952¹ Angolul: Matthew The Poor, Orthodox Prayer Life. The Interior Way. St. Vladimir's Seminary Press, Crestwood, New York.2003. Arabról fordította: Fodor Györgyné Sárközi Júlia, lektorálta: Vágvölgyi Éva

formája lenne. Valójában a szemlélődés nem kiváltsága senkinek, hanem az elmélkedő ima mindenki számára hozzáférhető állomása, világinak és szerzetesnek, házasoknak és cölibátusban élőknek, fiataloknak és öregeknek egyaránt.

Amíg az elmélkedés inkább a megértésben való elmélyülést követeli meg és következőképpen a gondolkodás és az értelem megnövekedett tevékenységét jelenti, addig a szemlélődéshez az értelmi erőfeszítésektől és a gondolatok rabságától mentes teljes nyugalom szükséges, mert míg az elmélkedésben az értelem kutatja az igazságot, hogy meghatározza azt, addig a szemlélődésben maga az igazság kezdi elfoglalni és betölteni a gondolatokat. Ami az isteni igazságból felragyog benne, az nyugalmanak és csendjének mértéke szerint megvilágosítja és átformálja őt.

A szemlélődés lelki tapasztalata semmiben sem haladja meg a lélek eredeti, nyugodt állapotában való természetes képességét. Az első teremtéskor a lélek eredeti természete szerint képes volt csendben és nyugalomban állni Teremtője előtt és ez az állapot megfelel az isteni igazságok szemlélése állapotának. A lélek rendes, természetes állapotához nem szükséges, hogy pozitív vagy negatív legyen, nem szükséges semmilyen erőfeszítés, hogy méltóvá váljon az isteni igazságok befogadására. Egyszerűen csak nem kell hagyni, hogy a jelentéktelen dolgok, az aggodalmak és szenvedés elválásszák Istentől, mert különben nem lesz képes arra, hogy befogadja az isteni igazságokat.

A lélek a saját természetes állapotában, szabadon a gondolatoktól és aggodalmaktól a belső éberség és megfontoltság állapotát élvezzi, amelyet az Atyák „józsánságként” (*népsis*) határoznak meg. Semmi sem foglalkoztatja, és a szív az éberség és a virrasztás állapotában van, amit az Atyák a „szív figyelmének” (*hè kardiakè prosochè*) neveznek.

Ez az állapot a szemlélődés alapja, amely az embert az isteni igazság befogodójává és szemlélőjévé teszi. Hogy a lélek elérkezett ide, annak az a jele, hogy ugyanakkor megszerzi a megbízható ítélet és a helyes viselkedés tudását, amelyet az Atyák a „megkülönböztetés képességeként” (*diákrisis*) határoznak meg.

Ennek ellenére az elmélkedés legyen egyszerű és kizárólag a nyugalomtól és a minden észbeli és lelki tevékenységről való lemondástól függjön - legyen az akár pozitív vagy akár negatív – nem követelve mást a lélektől és az értelemről, mint hogy maradjon készen és álljon rendelkezésre: „Kész az én szívem, Istenem, kész az én szívem” (vö. Zsolt 57, 8) -, mégis sokaknak nehézséget jelent, hogy megszakítsák pszichológiai és intellektuális tevékenységüket, és megszerezzék ezt az egyszerűséget és belső nyugalmat. Ilyenkor a léleknek gyakorlásra van szüksége, hogy alkalmassá váljon a szemlélődő állapotba való eljutásra.

Ez a tréning már önmagában a szemlélődés egy formája, amelyet „akaratlagos szemlélődésnek vagy gyakorlásnak” avagy „tanult szemlélődésnek” nevezünk.

A szemlélődés különböző fokainak részletezése előtt még egyszer megerősítjük, hogy az ima minden osztályozásának érvénye relatív: a különböző lépcsőfokok átjárhatók és a Lélek szabadon jár-kele fel-le egyikből a másikba pontos szabályok megkötöttsége nélkül. Az ima különböző fázisai rávilágítanak a lélek Isten előtti helyzetére, de semmilyen módon nem utalnak sem Isten velünk kapcsolatos magatartására, sem arra, hogy mennyire fogadja szívesen imánkat. Ezek mindössze emberi életünk során szerzett tapasztalatok és nem az üdvösség elengedhetetlen állomásai.

Az akaratlagos szemlélődés

Ez az, amit közelebről megvizsgálunk, mert az ebben való előre haladásnak az akaratunk az alapja. Emiatt kezdetben az emberi erőfeszítés körül forog, ám a folytatáshoz szüksége van a kegyelem segítségére.

Mielőtt a szemlélődésnek erről a fokáról beszélünk, még egyszer el kell ismételnünk, hogy a szemlélődés, minden formájában és bármilyen állapotában, nem realizálható pusztán az ész tevékenységéből kiindulva, nem lehet csak az emberi akaratra alapozni. Mindenekelett megkívánja a lélek és az értelem belső készségét, hogy kész legyen arra, hogy hatékonyan befogadja az isteni igazságoknak a lelkére és az értelmére gyakorolt befolyását.

Emiatt egyedülálló, objektív módon meg kell határozni az akaratlagos vagy tanult szemlélődést, a belső nyugalom és a szellemi derű egy bizonyos szintjét, amely azonos a valódi szemlélődésre való alkalmassággal. Más meghatározás szerint a tanult, akaratlagos szemlélődés olyan tevékenység, amely elvezet a valódi lelki szemlélődés, a *theoria*, állapotának befogadásához.

A szemlélődésnek ez a gyakorlata, amely elvezet a lelki *theoria* állapotához, egy nagyon ősi patrisztikus hagyományhoz nyúlik vissza, amelyet gyakran megtalálunk az elsők tanításaiban: Nagy Szent Makariosz a Szkétiszből vagy Izsák atya Nitriában, akiknek Johannes Cassianus egy hosszú és részletes leírásban ezt a lelki tapasztalatot tulajdonítja.²

Végül is úgy foglalhatjuk össze, hogy értelmünket egy rövid szentírási versre, formulára koncentráljuk - itt *monológhistosnak* (egy szavasnak) nevezzük – és ezt az ember szünet és félbeszakítás nélkül állhatatosan ismétli mindennap, hosszú órákon át, értelmét a kis vers szűk jelentésére rögzítve, azaz a koncentráció tárgya egy bizonyos Jézushoz intézet fohász – ebben az esetben *onomatolatreianak* (a Név hódolatának) nevezzük – melyet abból soha ki nem zökkenve ismétel. Valahányszor a gondolatok elkalandoznak ettől, visszaparancsolja őket. Végül megszokja, megszűnik szétszórtága, elcsendesül és megnyugszik. Az első Atyák idejétől fogva lelki tapasztalat, hogy ez az egyszerű gyakorlat belső csendet teremt, amely elvezeti az embert a tiszta szemlélődéshez, a lelki *theoriához*. A későbbi bizánci hagyomány ebből egy önálló imaformát csinált, a Jézus imát, amelyben a szavakat és a módot precízen - komoly teológiai viták során - rögzítették. Az imának ez a formája napjainkig is fennmaradt, és tekintélyes fontosságú a bizánci és az orosz egyház és más keleti egyházak lelkiségében.

Jelenleg ebben a lelki gyakorlatban az a képesség a fontos, amely csodálatos gyorsasággal békíti ki a lelket, az érzelmeket és a gondolatokat és az ő uralma alatt az értelem működése az ima határai közé korlátozódik.

² Johannes Cassianus: Az egyiptomi szerzetesek tanítása (Collationes Patrum) IX. X. fejezet (Pannonhalma – Tihany 1998)

Ennek a gyakorlatnak az elsődleges célja, hogy belépünk a lelki derű és belső csend és béke, a *hesychia* állapotába. Ezért van, hogy az Atyák a *hesychiát*, a csend imájának nevezik. Megjegyezzük, ez az imamód, amiről beszéltünk, teljesen alkalmatlan az olvasáshoz, elmélkedéshez, dicsérő énekhez és minden más pozitív lelki tevékenységhez.

Az Atyák néhány tapintatos útmutatással és ajánlással szolgáltak ahhoz, hogy a külső magatartás hogyan tudja megkönnyíteni a belső derű állapotára való eljutást: ennek módja, hogy egy csendes helyen ülünk, mozdulatlanul, értelmünk befelé tekintve a szívünkre koncentrálnak, úgy hogy az imában a szívhez társul és aztán lecsillapodva aláveti magát a szívnek, átadva neki a fennhatóságot.

Ezek útmutatások, melyeknek egyetlen célja van, hogy a személyt felszabadítsa azoktól a külső és belső tényezőktől, amelyek uralmuk alatt tartják a lelket és az értelmet, elválaszthatatlanná teszik az emberi tevékenységtől, amely mint második természet, megfosztja az embert az emberi lélek természetének eredeti alkotóelemétől, a csendtől és a lélek nyugalmától.

Ily módon az imának ez a formája, amely az első Atyák szabályai szerint Jézus nevének ismétléséből vagy egy rövid szentírási versből állt, segíteni akarta az ember lelkét és értelmét, hogy vissza tudjon térni eredeti természetes állapotához: a lelki nyugalomhoz, amely lehetővé teszi az embernek, hogy meghallja Isten hangját, meglássa szívében az ő fényét, vagyis a valódi lelki szemlélődés állapotához.

Kétség kívül ez az Úr Jézus végső akarata, amikor arra buzdít bennünket, és azt mondja, hogy állhatatosan imádkozzunk: „Szüntelen kell imádkozni és nem szabad belefáradni.” (vö. Lk 18,1) és ugyanebben az értelemben mondta Pál apostol: „Szüntelenül imádkozzatok!” (1 Tessz 5,17).

Az akaratlagos vagy tanult szemlélődés mindenkinek elérhető, hivatásától függetlenül, egyházi személyeknek vagy laikusoknak egyaránt. A szemlélődés az „erős torony” (vö. Péld 18,10), amely megvédi élet és munkakörülményeiket a károsodástól. Növeli az akaratot, megtermékenyíti a személyiséget és ellátja az elmélyülés magas fokú képességével, éleslátással, és a megkülönböztetés képességével, ezzel alkalmassá téve az embert, hogy másokat vezessen.

Ez az oka, hogy a buzgóság megtartása a szemlélődésben a lélek formálásának és építésének leghatékonyabb eszköze, ami képessé teszi arra, hogy azt minden szinten felelősen alkalmazza.

A szemlélődés megkezdése

Ahhoz, hogy a lélek megkezdje a valódi és gyümölcsöző szemlélődést, néhány alapvető körülmény szükséges:

a) *Szabadnak lenni a küzdelemre.* Nem szükségszerű, hogy az ember a földi gondoknak, a hibáinak és rossz szokásainak a rabszolgája legyen. Szabadnak kell lennie a bűnnel való küzdelemre. Ez az út azoknak könnyű, akik megtapasztalták és gyakorolják az elmélkedést, mert az Istennel való párbeszéd az eszközök közül a legfontosabb és leghatékonyabb, amely megszabadítja az embert, elégeti a bűnöket, legyőzi vonzerejüket és hatalmukat, ahogy ezt megtudjuk Szír Szent Izsák elmélkedéséről mondott szavaiból.³

Emlékezzünk vissza és ismételjük meg az elmélkedés gyakorlásának fontosságát és a megtérés szükségességét ahhoz, hogy Isten kegyelméből elérkezzünk a tisztaság állapotára, hogy elkezdjük a szemlélődést, amelyben színről színre találkozunk Istennel, ahogy Szent Ágoston mondja. Az előkészület útját két szóban összefoglalhatjuk: a cél érdekében *lemondani* önmagunkról és *legyőzni* a vágyakat és a szenvedélyeket.

A lélek megszabadítása a vágyak és szenvedélyek rabszolgaságából része az aszkézisnek (*áskesis*). Az aszkézis általában a lélek pozitív tevékenysége, ellentétben a negatív tevékenységgel. Egyedül az erénygyakorlatok - ahogy az Atyák nevezik, a *praxis* - képesek lekaszálni lábunk alól a bűnök és rossz szokások fűvét.

Aszkézis és az erények elsajátítása érdekében tett erőfeszítések nélkül lehetetlen valódi sikert elérni a szemlélődésben vagy általában a lelkiéletben. Johannes Cassianus ezt mondja: „Hiába törekszik Isten szemlélésére az, aki nem kerül ki a bűn szennyét.”⁴

³ vö. Az Atyák mondásaiban 30. 36. 37.

⁴ Johannes Cassianus: Az egyiptomi szerzetesek tanítása (Collationes Patrum, XIV. fejezet 2., Pannonhalma – Tihany 1998)

b. Uralni a gondolatot. Az, aki már leigázta saját énjét és legyőzte a bűnt, a szenvedélyeket és azok vonzerejét, az könnyen uralja a gondolatait is. A szemlélődés megkezdésének fontos összetevői a szétszórtság megszüntetése és a belső nyugalom. Nagy Szent Gergely azt mondja: „(A lélek) semmiképpen nem tud magába mélyedni, ha előtte nem tanulja meg, hogy eltávolítsa szeme elől az emlékezet árnyképeit (*phantasmata*), a földi és égi dolgokról való képzelgéseket, távol tartsa és eltiporja mindazt, ami gondolatait a látás, a hallás, a szaglás, a tapintás, az ízlelés részéről éri, hogy tőlük szabadon belül keresse önmagát ... (A lélek számára) az első kis lépés, hogy elmélyedjen önmagában, a második az önmagára tekintés ebben az elmélyedt állapotban, a harmadik, amikor önmaga fölé emelkedve, az értelemmel együtt aláveti magát a Teremtőről való szemlélődésnek.⁵

A szemlélődés kezdetének és Isten látásának lényeges állomása az értelem elmélyülése, mert csak a lélek mélységén keresztül lehet elérkezni Istenhez. Igaz, Isten mindenütt jelen van, de ez az ő természetére vonatkozik, amely betölti a világegyetemet, nem a velünk való vonatkozásra. Ebben a tágas világban azonban nincs olyan hely, ahol Istennel találkozhatnánk, egyetlen helyet kivéve: a lelkünk belsőjét. Ő ott várakozik ránk, ott tudunk találkozni vele, beszélni hozzá és ő is ott szól mihozzánk. Szt. Ágoston istenkeresése során tanúságot tesz arról, hogy csak önmagunk legmélyén tudjuk megtalálni Istent:

42. Ámde hol vagy emlékezetemben, hol rejtőzöl benne én Uram? Micsoda hajlékot emeltél ott magadnak? Milyen szentélyt építettél magadnak benne? Hogy benne légy, te adtad ezt a méltóságot emlékezetemnek. És most kutatom, hogy melyik részében tartózkodol.

Míg reád emlékeztem, túlhaladtam az állatokban is megtalálható részein, mert ezekben a részekben, az anyagi dolgok képei között, meg nem leltelek.

Más részeibe irányítottam magamat. Ezekre bíztam lelkem érzelmeit, de ott sem találtalak. Majd beléptem lelkem emlékezetemben levő színhelyébe, mert hiszen magára is emlékszik a lélek, téged

⁵ Nagy Szent Gergely: *Homilae in Hiezechielem* 2,5,9.

azonban nem találalak. Amint ugyanis nem vagy testi kép, éppen úgy nem lehetsz bennünk hullámozó emberi érzelem: öröm, szomorúság, vágyódás, félelem, emlékezés, felejtés és más egyéb hasonló.

Azonban lelkem sem az Isten, hiszen te vagy lelkem Ura Istene. Mindez változó valami, te pedig változatlan vagy mindenk fölé és mégis méltónak tartottad Uram, hogy emlékezetemben végy lakást, amióta megismertelek.

Mit is keresgélem, hogy melyik részében lakozol te, mintha valóban helyek volnának ottan? Annyi bizonyos, hogy benne lakozol, mert emlékezem reád, amióta megismertelek és megtalálalak abban, ha eszmélődök rólad ...

Éppen olyan régi, mint örökkön új Szépség: s későn gyulladt föl szereteted bennem. Ime, belül voltál, én pedig kívül és kint kerestelek. Szépséges világodnak én rútságommal rohantam neki. Velem voltál, de én nem voltam veled. Távol tartottak tőled engem olyan dolgok, amelyek nem léteznének, ha nem volnának benned.⁶

c) A szeretet szükségessége

A szeretet kell, hogy a szemlélődés ösztönző ereje legyen: Nagy Szent Gergely ragaszkodik hozzá, és elengedhetetlenül szükségesnek tartja a szeretetet a szemlélődés elkezdéséhez. Ezt ajánlja: „Mielőtt valaki a szemlélődésnek szándékozik szentelni magát, vizsgálja meg magát, hogy megtudja mekkora benne a szeretet. Aztán a szeretet erejéből, amely olyan, mint egy darumadár, amely a világon kívülre törekszik, a magasság felé emelkedik”⁷

És még azt is mondja: „A szemlélődés nagy adományát csak azok kapják meg, akik szeretnek”.⁸

Ezekon kívül látni fogunk még az „Atyák mondásaiban” egy figyelemre méltó szakaszt Dalyathata Szent Jánostól a szeretetről.

⁶ Szent Ágoston, Vallomások 10, 25.36, 27.38. Ecclesia 1974.

⁷ Nagy Szent Gergely: Moralia in Job 2,6,58.

⁸ Nagy Szent Gergely: Homilae in Hiezechielem 2,5,17.

A szemlélődés avagy a tiszta ima adománya

A felszabadult, nyugalmába visszatalált lélek, hogy Istenhez közeledjen, elhagyja az aggodalmakat és lemond arról, hogy önmagára és a saját értelmére hagyatkozzon. Imája nem forog többé az emberi ész erőfeszítése vagy valamiféle lelki tevékenység körül. Egyszerű, csendes jelenlétben és nyugalomban van Isten előtt. Ott a lélek befogadja a valódi isteni igazságokat, kutatás, fáradozás, és az értelmük keresése nélkül. Az Atyák ezt tiszta imának (*proseuchè katharà*) nevezik, ami meg van tisztítva az értelem minden képzetétől. Szír Szent Izsák ezt lelki imaként határozza meg. Az emberi fáradozás és aszketikus erőfeszítés sikerének a legbiztosabb próbája a tiszta imához való eljutás, mert a tiszta imához való elérkezés azt jelenti, hogy a lélek bizonyosan megszabadult a rossz tevékenységtől, semmilyen bilincs nem tartja megkötve és leigázva.

Amikor az ember elkezdi a szemlélődést gyakorolni, nem azonnal jut el a tiszta imához. A tiszta ima a szemlélődés utolsó állomása és utoljára tett erőfeszítés arra, hogy megszabaduljon az ész tevékenységétől, ami meghamisítja a lelki megismerést és deformálja az igazságot. Ez után az állomás után a szemlélődés valóban tisztán lelkivé válik.

Kétségtelenül az embernek hosszú időszakokon kell keresztülmennie, amelyekben az emberi gondolkodás belekeveredik az isteniébe. Azonban az állhatatosságnak, az egyszerűségnek és a szeretet hevének köszönhetően az értelem tevékenysége lassan-lassan lecsendesül, és megáll, szabad teret engedve az isteni igazságoknak azért, hogy azok fölébe kerekedjenek az emberi értelemnek: „Megismeritek az igazságot, és az igazság szabaddá tesz titeket” (Jn 8,32).

Míg az értelem van túlsúlyban, tevékeny és hatékony, az akaratnak nem sikerül megszabadulnia. Mivel az akarat az értelemhez van kötve, az emberi természet befolyása alatt marad. De abban a pillanatban, hogy az értelem kezd elcsendesülni és abbahagyja tevékenységét, az akarat lassan-lassan felszabadul és a kegyelem közvetlen befolyása alá kerülve határozottan Isten felé irányul. A lélek ekkor a szellem területére lép. Gondolatai és imája lelkivé válik. Elárasztja őt a béke és az isteni nyugalom, amit az Atyák a szív

csendjének, *hesychiának* neveznek: A lélek akkor, ahogy Szír Szent Izsák mondja, a Szentlélek hatása alatt mozog.

Nyilvánvaló tehát, hogy a szemlélődés tiszta és tökéletes formájában nem az értelmi tevékenységen alapul, hanem pont ellenkezőleg, arról lemondva belső nyugalom és csend kíséri és igen nagy egyszerűség és boldogság. Ahogy az ember lelki életének folyamán kipróbálja, nincs megnyugtatóbb és vidámabb, mint a szemlélődés, amelyről néhány Atya úgy beszél, mint az Országról⁹, az erős boldogság és hallatlan öröm miatt, amikor a lélek Istennel találkozik, és őt megízleli.

A szemlélődésnek ez a formája elejétől végig a kegyelem tiszta ajándéka, nem követel semmit az ember részéről: nem kell rendkívüli állapotba kerülnie, nem kell erőfeszítéssel, buzgalommal vagy akaratlan megszerzenie. Kizárólag a kegyelem műve, úgy és amikor Istennek tetszik, választásának és óhajának mértéke szerint. Ez a fajta imádság aztán bele tud torkolni imán túli állapotokba: ekstázis, látomás, kinyilatkoztatás, a prófétálás ajándéka, és nagyobb karizmák, mint a csodatétel és a betegek gyógyítása.

A spontán szemlélődés

Annak számára, aki gyakorolja az elmélkedést, elérkezik egy pillanat, amikor kezdi érezni, hogy megszabadul annak szükségétől, hogy újraélessze a saját belső lelki figyelmét. Amikor belsőleg az imádságra készül, rögtön az ima mélységének közepébe találja magát, az érzései koncentrálnak és az értelme is összpontosul. Így érkezőnk el a szemlélődés küszöbéhez, ahol nem szükséges többé erőfeszítéseket tenni az olvasásért, a képzeletért vagy más gyakorlatért ... Az ima természetessé válik, nincs szüksége többé arra, hogy felfrissítse a körülményeket az új kezdéshez. Isten jelenlétének érzésével ez a gyors behatolás az ima mélységeibe azt jelenti, hogy Istennel való kapcsolatunk megszilárdult, és az elmélkedés alatt már nem csak rövid pillanatokban érezzük a jelenlétét, hanem ezek a pillanatok kitágulnak, és immár végig lefedik az egész szemlélődésre szánt időt. Azt is jelenti, hogy elkezdtünk egy, az előzőknél egyszerűbb új

⁹ Mennyek országa

imaformát. Mindössze az a nehézség, hogy meg legyünk győződve arról, hogy ez valóban egyszerű. Attól a naptól fogva, hogy meg leszünk győződve erről és megszabadulunk attól a tévhittől, hogy ez túl nehéz számunkra, nagy előrehaladást teszünk e felé az imamód felé.

Ez a gyakorlat könnyű és egyszerű, ugyanakkor egyszerű lelket kíván, az előrehaladás képességét anélkül, hogy kérdeznénk hol, hogyan csináljuk. Hasonló és párhuzamos állapot azzal, amikor sötétben megyünk egy úton, egyszerű, ösztönös hittel, miközben nem állnak szolgálatunkban sem az érzékek, sem a gondolatok, sem a képzelet. Mint egy vak, akit arra hívtak, hogy menjen egy úton, ahol nincsenek se csapdák, se veszélyek, kevés az akadály és jobbra és balra nincs korlát. Ha a vaknak egyszerű szíve van, nyugodt a lelki ismerete, nyugodtak a gondolatai és a képzelete ellenőrzés alatt van, bizalommal fog menni, problémák nélkül, biztos léptekkel, nem lehet megkülönböztetni őt a látóktól. De ha a vak egy bonyolult lelkű filozófus, akinek mindennel szemben kétségei vannak, és túlaradó képzelete, botjával óvatosan tapogatva fog menni, árkokat, csapdákat és akadályokat képzelve, meg fog botlani járás közben, és legszívesebben megállna. Ilyen a szemlélődés útja is, egyszerű és úgy irányítja az egyszerű lelkeket, hogy hitük legyen egyszerű, és bizalommal éljék az életüket.

Attól a pillanattól kezdve, hogy a lélek megnyugszik az imában, az érzékek összpontosulnak, az értelem összeszedetté válik, a lélek lassan-lassan felszabadul az érzékek hatása és az ész nyugtalanító tevékenysége alól, mintha a test fölé emelkedne, nem a tér egy bizonyos látható pontjára, hanem a létezés szintjén. Látja önmagát, amint egy lelki igazságot vagy isteni tulajdonságot követő úton „új dolgokkal” találkozik, rendkívüli igazságokkal, amelyekből néhány megközelíthető az értelem számára, miközben mások nem azok. Az embert elárasztja egy gyönyörű érzés, az öröm, a csodálkozás és boldogság keveréke. Érti, hogy méltónak találtatott arra, hogy behatoljon az igazságba és a rejtett misztériumokba. Növekszik a hit, és vele a bizalom. Az érzés intenzitása lángra gyújtja a szívet, nő a remény, a szellem tevékenyé válik, és erőfeszítést tesz a továbbhaladásra ezen a könnyű-nehéz úton, míg végül közeledik a fény forrásához, ami ezt

a mozgást és a vele való találkozást inspirálta. Ebben a találkozásban hirtelen megáll az értelem, az érzékek lebénulnak és a lélek ekstázisban megy ahhoz, akit Szent Ágoston úgy ír le, mint az Egyedül Változatlan: Isten.

De ha egyszerű és könnyű útján az ész megáll, hogy egy neki megmutatkozó igazságot tanulmányozzon, hogy azt a velejéig kikutathassa, a szemlélődés abban a szempillantásban megáll, és ennek az állapotnak vége. Ilyenkor hasztalan azzal próbálkozni, hogy folytassuk a szemlélődést. A szellem intenzitása lanyhul, az érzések összezavarodnak és minden káoszba süllyed.

Ezért, amikor az elmélkedéssel vagy szemlélődéssel elkezdjük imánkat, abban a pillanatban, amelyben a lelkünk lángra lobban a szeretettől és elárasztja a kezdés öröme, félre kell tenni minden eszközt, amit az imában használtunk, ne akarjuk többé használni ezeket – olvasás, megfontolás, zsoltározás vagy leborulás –, ne is gondoljunk rájuk, hogy ne tudják fékezni a lélek lendületét és késleltetni belépését a szemlélődésbe és figyeljük, csendben, nyugalomban és boldogságban a lélek lendületét.

Íme eljutottunk egy magasabb rendű imához, mint az érzelmi vagy az értelmi ima, amikor a szavainkkal és érzéseinkkel beszélünk Istenhez. Most Isten előtt állunk, hogy ő beszéljen hozzánk, nem szavakkal és mondatokkal, hanem szavakkal ki nem fejezhető dolgokkal, amelyeket fül nem hallhat, szem nem láthat, ami ember szívébe föl nem hatolt, ahogy Pál apostol mondja (1 Kor 2,9), amikor megélte a szemlélődés legmagasabb fokát. Bennünk ez az érzés van: „Kész az én szívem, Istenem, kész az én szívem” (vö. Zsolt 57,8)

Lassacskán előre haladunk a szemlélődésben, élvezetes és megszokott dologgá válik, hogy minden, az értelmünk, az érzékeink és a szívünk rendelkezésre áll a szemlélődéshez, könnyen és erőlködés nélkül összeszedettek vagyunk. Így az imádságunk a buzgóságon kívül a szeretettől és a heves vágytól lángolóvá válik. Isten jelenléte minden másnál inkább érzékelhető valósággá válik a lélek számára annyira, hogy néhányaknak ezen a szinten rendkívüli érzékeléseik vannak, de ezeknek módja homályban marad. Mindazonáltal az kétségbevonhatatlan, hogy Isten jelen van előttünk, akkor is, ha az érzékeinkkel nem tudjuk Őt teljesen felfogni, és mi hozzásimulunk. Vi-

lágosan érződik a lélekre gyakorolt hatása. A lelket egyedülállóan mély megrendülés tölti el. Az érzelmek és gondolatok működése megáll, a szellem félbeszakítja kalandozását, minden megnyugszik, és elcsendesül annak várásában aki jön.

Miközben a lélek várja szerelmesét, úgy mintha távolról jönne, és ég a vágytól, hogy közeledni lássa őt, íme hirtelen érzi, hogy már ott is van, őbenne, és eltelik boldogsággal és édes érzéssel. Próbálja akkor jobban megnézni szerelmesét, de nincs abban a helyzetben, hogy lássa, mert az, mintha szemére tenné a kezét. Mégis érzi őt és felhevül a szerelemtől és boldogságtól, bizonyos abban, hogy Ő az, maga Isten. Mindebből próbál megérteni valamit, de az ész megállt, nem képes megérteni. Az érzékek mintha elaludtak volna, nem fognak fel semmit. A lélek figyel, befogadva mindazt, ami történik, de fél, hogy elveszti ezt a kimondhatatlan boldogságot.

Miközben ebben az állapotban van, egy könnyű fátyol különválasztja az őt körülvevő világtól az embert, és ha körülötte történik valami, például ha valaki szólítja őt, hallja a hangot, de csak nehezen, nagy erőfeszítés árán tud válaszolni. Olyan, mintha be lenne csukva egy szent *hesychiába*, amiből nem tudna és nem is akarna kijönni.

Szemlélődése békéjében a percek és az órák anélkül múlnak el, hogy ő észrevenné.

A szemlélődés befejeződése

A szemlélődés befejeződik, de hatásai több napig megmaradnak a léleekben. Egész testünket áthatja a nyugalom. A mozgás lassú, a gondolatok is lelassulnak, nehezen megy a koncentráció, a tekintet átható és merev, elkerüli a beszélgetést és udvarias társalgást. Összegezve, ebben az időszakban lehet, hogy újra kezdjük és visszatérünk a szemlélődés állapotába, de lehet, hogy csak hosszú idő eltelével, évek múltával térünk vissza hozzá. De vannak olyan lelkek, akik szemlélődést minden nap tudják gyakorolni, ha a földi aggodalmak nem teremtenek akadályokat, ahogy Nagy Szent

Makarioszal történt, akiről Palladiosz mondja, hogy „egy titokzatos látomástól folyamatosan olyan volt, mint a részeg”.¹⁰

AZ ATYÁK MONDÁSAI

43. Formálj méltóvá, Uram, hogy megismerhesselek, és szeresselek. Nem azzal a tudással, amit az értelem szétforgácsolódása kísér, és ami az oktatásból és nevelésből származik, hanem alakíts méltóvá arra a tudásra, amelyben az értelem a szemlélődésben téged nézve dicsőíti természeted, miközben kivonja magát a világgal foglalkozó gondolkodás alól. Tégy méltóvá, hogy felülemelkedjek az akarat szintjén maradó tekinteten, amely a képzeteket ébreszti bennünk, és ne természetes szemmel nézzelek téged, hanem a kereszt kötelékének erejében. Az értelem keresztre feszül, hogy állhatatos pillantását le nem véve Rólad, távol a gondolati tevékenységtől elteljen szabadsággal és megpihenjen. Hogy szeretetedet kövessem, gyarapítsd bennem szereteted, ami idegen ebben a világban! (*Szír vagy Ninivei Szent Izsák, Sermones ascetici et epistulae 34.*)

44. Jó Atyám, senki nem tudja leírni szeretetedet olyannak, amilyen. Azok, akiknek anélkül, hogy tudnák hogyan, miközben nyugodtan laktak az emberek között, felragyogtattad magad, megváltak egy fajhoz vagy egy csoporthoz való tartozásuktól, visszautasítottak minden testi szerelmet, idegenné váltak minden dolog számára, hogy elérkezzenek a te szent szereteted érzéséhez ...

Ah! A Te szereteted, Istenünk, mit meg nem tesz érte, aki meg akarja szerezni!

Nekik ajándékozod önmagadat, hogy Te légy az ő új világuk, az ételük, az italuk. Az öröme és dicsősége mindazoknak, akik elhagyták saját világukat, akik meggyűlölték hamis örömeiket, akik megváltak saját rangjuktól, és a Te soraidba vágyakoznak.

Nem lévén mit felajánlani, saját testüket ajánlják fel neked örömmel, egészen a halálig ...

¹⁰ Palladiosz Historia Lausiaca 17,5 – Az életrajzírója, Serapion hozzáfűzi, hogy aki vele időzött, magára kellett vonni a figyelmét, hogy el tudja nyerni tőle a lelki válszt.

Boldogan futnak a fájdalom útjain, saját tagjaikban hordozva szenvedéseiket, örülnek, ha keresztre vannak feszítve. És amikor kínok veszik őket körül minden oldalról, nem keresik a segítséget, hogy megszabaduljanak, hanem azt mondják: „Mi Atyánk, adj erőt, hogy Érted elviseljük!”

Isteni Jegyes, leghőbb vágya mindazoknak, akik részt vesznek menyegzős lakomádon, örömmel felajánlod véredet, és minden meghívottad tetszését leli a kínokban és örvendeznek azon!

Ki ne térne jó útra, aki ezt a különös látványt nézi, melyik kőszív ne ámulna el?

Látod, ó testvérem, mi a szeretet műve azokban, akik megszereztek!

Ittak abból, és megrészegültek és elfelejtették addig életüket és a környező világot ...

A szeretet tűz, ami lángra lobbantja a szívet ...

A szív átmelegszik, hevül és ég az egész test a szeretet hatalmától.

Nem sikerül többé talpon maradni.

A lábak nem tartják meg többé a térdelő testet. Leesik a földre, a szemek megsebződnek, és a szeretet forró könnyei égetik az orcákat. Megöntözi a földet, ami átkozott volt és áldott lesz tőle.

Ó szent szeretet! Hová emeled még a lelket, aki hozzád csatlakozik! Te egyesíted Teremtője fényével! Olyanná válik, mint Ura, a vadállatok behódolnak neki, mert érzik rajta a Teremtő illatát. De mit beszélek állatokról, amikor a lázadó démonok alávetik magukat neki és félik őt. (*Dalyatha Szent János: Homília az isteni szeretetről*)

45. Ezen az úton (a lelki ima) az ember magasba lendül ... nem imát mondva imádkozik, hanem eltölti őt a Szentlélek ereje, a lelke felfogja a világból jövő szellemi dolgokat, olyanokat, amelyek magasabbak az emberek gondolatainál. Ez a szemlélődés és az értelem mozgása. Ez nem az ima mozdulata és fohászzkodása, de mindez az ima alkalmával születik. Aztán tehát ezek az emberek a belső mozgásukban már elérkeztek a tisztaság tökéletességére, nem csak egy pillanatig van bennük, nem imádkoznak ...

Amikor a Szentlélek leszáll rájuk, mindig az ima állapotában találja őket. Ezt az állapotot a szemlélődés valósítja meg bennük, a *theoria*, amit mi „lelki szemlélődésnek” nevezünk. Nincs többé szükségük hosszúra nyúló imákra, mint a liturgia hivatalos dicsőítő énekei. Számukra elég Istenre gondolni és azonnal körülöleli őket az ő szeretete. Mindazonáltal nem hanyagolják el, hogy a szüntelen imádságon túl részt vegyenek a liturgikus imán és meghatározott órákon át állva tisztelettel adózzanak az imának. (*Szír vagy Ninivei Szent Izsák, Sermones ascetici et epistulae 35.*)

46. Ezen a határon túl többé már nincs ima, hanem ámulat van. Az ima megszűnik és kezdődik a szemlélődés. Az értelem nem imádkozik tovább. Minden imamód mozgása össze van kötve a lélek működésével. De amikor az értelem behatol a szellemi mozgásokba, nincs többé ima. Egy dolog az ima és más dolog a *theoria*, a szemlélődés, ami belőle van, egyik a másiknak a forrása. Az ima a mag és a szemlélődés a kévék gyűjteménye. (*Szír vagy Ninivei Szent Izsák, Sermones ascetici et epistulae 22.*)

47. Egy másik pillanatban ugyanaz a fény, ami a szívben ragyogott felfedett egy még belsőbb fényt, még mélyebbet és rejtettebbet, úgyhogy az egész embert elnyelte ez az édesség, ez a szemlés. Ettől a túlcseresznyés szeretettől, édességtől és a rejtett misztériumoktól (amelyeket felfedezett), nem volt ura többé magának, olyan volt, mint a bolond és mint aki idegen ettől a világtól. Az ember abban a pillanatban megkapva a szabadságot, tiszta és a szabad a bűntől és elérkezik a tökéletesség fokára. (*Nagy Szent Makariosz, Homiliae Spiritales 8,3*)

48. Ebben az életben a lélek legmagasabb rendű állapotának székhelye az igazság látásában és szemlésében van, ott, ahol az öröm, a legmagasztosabb és legigazibb jószág tökéletes élvezete, nyugalom és az örökkévalóság lehelete van. Bizonyos mértékben így írják le azok a lelkek, amelyek hisszük, hogy látták és látják ezeket a dolgokat. Merem állítani, ha állandóan követjük azt az utat, amit Isten kínál számunkra, eljutunk Isten hatalmához és bölcsességéhez, minden dolog végső okához és saját szemünkkel meglátjuk. (*Szent Ágoston De quantitate animae 74-76*)

49. Néhányaknak megadatott, hogy az értelem szent mámorán keresztül az időleges világ fölé emelkedjenek, és szemléljék a bölcsesség örök fényét. (*Szent Ágoston Contra Faustum Manicheum 12,42*)

50. Mégis mit szeretek, mikor szeretlek? Nem szépséges testi alakot. Nem az idő kellemét. Nem a szemünknek olyannyira jóleső fények ragyogását. Nem valamennyi fölcsendülhető ének bájos dallamát. Nem szirmok, kenetek, fűszerek illatát. Nem mannat és nem mézet. Nem ölelésre hívogató testi tagokat. Nem ezeket szeretem, ha Istenemet szeretem. És mégis szeretek valami fényességet, valami dallamot, valami illatot, ételt, ölelést, amikor Istenemet szeretem. Ő az én belsőbb emberem fénye, dallama, illata, eledele és ölelése. Fény sugaraz ott bent a lelkekre, amilyent semmiféle hely magába nem fogad. Ének zendül ott, és azt el nem sodorja az idő. Illat terjed ott, és szét nem kuszálja a szellő. Íz kínálkozik ottan, és meg nem csökkenti semmi falánkság. Ragaszkodás van ott, de soha meg nem rontja a csömör. Ez az, amit én szeretek, ha szeretem Istent. (*Szt. Ágoston, Vallomások 10, 6.8. Ecclesia 1974.*)

51. Nagyon szerethető a szemlélődő élet édessége: Elragadja a lelket, és önmaga fölé emeli, megtanítja neki, hogy a földi dolgok megvetésre méltók és égi dolgok felfedezésére tanítja, lelki szemei számára érzékelhetővé téve azokat. (*Nagy Szent Gergely Homiliae in Hiezechihelem 2,2,13*)

52. Az összes erény ... értéke lecsökken és értéktelenné válik ha összehasonlítjuk azzal a ragyogó gyönggyel, mindközül a legértékesebbel, amit az evangéliumi kereskedő igyekezett megszerezni eladva mindazt, ami je volt. Mi tehát ez az egyedüli jó, ilyen összehasonlíthatatlanul több minden másnál, ami miatt minden más jót el kell hagyni, és le kell értékelni, csak hogy őt birtokolhassuk? Kétség nem fér hozzá, ez a jobbik rész, amit Mária választott ... Csak a *theoria* vagyis Isten szemlélése szükséges. Annak értéke fölötte van számos más szent tevékenységnek, és az erények minden erőfeszítésének. A szentség minden érdeme hitványnak és bolondságnak mutatkozik, amikor összemérik a szemlélődés érdemével, jóllehet a tevékeny élet érdemei - jól jegyezd meg – ne csak a jelen életnek legyenek hasz-

nosak, hanem szerezzék meg az örökélet ajándékát is. (*Johannes Cassianus, Conlationes 23,3*)

53. Senki, akinek pillantása megtapad bármilyen evilági dolog szépségén, nem láthatja meg ezeket a kinyilatkoztatásokat és látomásokat. Senki nem gazdagodhat ezekben a dolgokban, aki nem tekinti füsttel egyenértékűnek az evilági dolgokat. Senki nem tud örülni az elmélkedés bensőségének és mámorának anélkül, hogy utálna a gyakori érintkezést a világ embereivel. Senki nem érezheti saját lelkében, sőt csontjaiban Krisztus szeretetének gyönyörűségét, aki még hitvány érzéseket táplál magában. Senki nem oszthatja meg az angyalokkal társaságukat és örülhet a titkaiknak, anélkül hogy visszautasítaná a világ kuszaságát és csábításait. Senkinek a lelkét nem ragadhatja magával a Világegyetem Urának szépsége, aki bárkitől hagyja magát foglyul ejteni ebből a világból. Senki nem tudja Istent megtalálni, és szemlélni anélkül, hogy elhagyná és elfelejtené ezt a világot. Mint a kereskedő, amikor drágaköveket gyűjt, és szíve kincstárába helyezi, olyan az is, aki örül az ima bensőségének, ami állandóan vezérli őt vizein, megtisztítja és felragyogtatja lelkét, mert végtelen tereiben megvilágítja és az Örökkévalóság Királyának, Krisztusnak bíborszínű lakásává teszi. Íme a tetre kész és derűs fogoly az óceán iránti szenvedéllyel, amely lemossa a bűnöket.

Légy áldott, te, a mindent magába foglaló feneketlen mélység foglya, aki a Szentlélek szárnyán repülsz föl, a fény felé. Légy áldott, te, aki meg lettél mosva a tisztaság óceánjában, a fényözönben, a tűz mélységében, ezek megemésztik azok bűneit, akik megjelennek előtted! Teremtőd vált a te új világgá, gazdagságod az Ő Lelke, ételed a tekintete, italod a benned lévő Lelkének gyönyörűsége. Légy áldott! A te napod nem nyugszik le soha, és lelked szeme nem lát többé éjszakát. Légy áldott! Szépséged nem múlik el, hanem ragyog, mint Krisztus világossága. Légy áldott! A te örömed Istenben van, Ő soha nem hagyja el a lelkedet. Légy áldott! Te már a magasságbeli lényekkel vagy, hogy élvezd a te Uraddal a meghittséget, miközben még a földön vagy. *Dalyatha Szent János: Homília a szellemi lények nagyságáról*

Codex Purpureus Rossanensis

Három év restaurálás után ismét látható az olaszországi Codex Purpureus Rossanensis, amely a világ egyik legrégebbi kézirataként ismert. A 188 pergamenlappból álló kódex görög nyelvű és unciális, vagyis folyamatos írású. Csak Máté és Márk evangéliumát tartalmazza, de valószínű, hogy a kódex hiányos, és az evangélium többi könyvét tartalmazó második része elveszett. Lapjait gyönyörű miniatúrák díszítik, ezért a világ egyik legrégebbi illusztrált „könyveként” tartják számon. A kódexet a római kézirat- és könyvrestauráló intézet (ICRCPAL) laboratóriumában állították helyre. A helyreállított ritkaságot újra a dél-olaszországi Rossano egyházmegyei múzeumában, üvegfallal védett teremben helyezték el, amelyben folyamatos ellenőrzés alatt tudják tartani a fény- és hőhatást. A bíborszínű oldalairól latinul purpureusnak nevezett kéziratot a 6. századra datálják. A feltevélezések szerint keleti, bizánci eredetű. A 19. század végén Rossano székesegyházában találták. 2015-től az UNESCO a világörökség részének nyilvánította. (*Magyar Kurír*, ld. www.bibliatarsulat.hu/megnezheted.htm).

Kocsis Imre

Jézus megkeresztelkedése és a keresztény keresztség

Jézus megkeresztelkedésének ténye némi nehézséget okozott az ókori keresztények számára, mert könnyen félreérthető volt. Abból a tényből, hogy Jézus szabadon alávetette magát Keresztelő János alámerítő cselekvésének, azt a következtetést lehetett volna levonni, hogy János a nagyobb. Ráadásul János keresztsége a „bűnök bocsánatára” (Mk 1,4) történt, s ezért felmerülhetett a kérdés: vajon Jézusnak tényleg szüksége volt rá? A keresztények persze mindig hangsúlyozták Jézus Jánossal szembeni magasabbrendűségét – s ehhez magának a Keresztelőnek szavait is felhasználták (vö. Mk 1,7-8; Mt 3,11-12; Lk 3,16-17; Jn 1,26; 3,30) –, és Jézus büntelenségét is határozottan vallották (vö. Jn 8,46; 2Kor 5,21; Zsid 4,15). Ugyanakkor magyarázatot kellett találniuk arra, miért is vette fel a Messiás Jézus az előfutárnak bűnök bocsánatára irányuló keresztségét. Az ókori egyházatyák gyakran érveltek úgy, hogy Jézus nem maga miatt, hanem érettünk vetette alá magát Keresztelő János szertartásának. Azzal, hogy alámerült a vízben, megtisztította a vizeket és bűnbocsátó erőt kölcsönözött nekik. Álljon itt néhány szemléltető példa:

„Az Üdvözítő nem azért akart megkeresztelkedni, hogy megtisztuljon, hanem hogy nekünk megtisztítsa a folyókat. Azóta, hogy ő maga a vízbe merült, a víz lemossa mindenkinek a bűneit.” (Szent Ágoston, Serm. I. infra oct. Epiph.)¹

„Mivel Urunk saját testét merítve alá, számunkra szentelte meg a keresztség fürdőjét, azt is megmutatta, hogy előttünk is nyitva áll az égbe vezető út a keresztség után, és megkapjuk a Szentlelket.” (Rabanus.)²

¹ AQUINÓI SZENT TAMÁS, *Catena Aurea* (szerk. Benyik Gy.), Szeged 2000, 98.

² Uo. 100.

Rövid tanulmányomban azt vizsgálom, vajon van-e ennek a magyarázatnak bibliai alapja. Vajon magukból az újszövetségi iratokból milyen összefüggés olvasható ki Jézus megkeresztelkedése és a keresztény keresztség kapcsolatát illetően? Ennek felderítése érdekében legelőször is a Jézus megkeresztelkedéséről szóló evangéliumi elbeszéléseket kell szemügyre vennünk, s főleg azt vizsgálunk, milyen értelmet tulajdonítanak ezek a megkeresztelkedésnek.

A Jézus megkeresztelkedéséről szóló evangéliumi szövegek

Márk elbeszélése (Mk 1,9-11)

Jézus megkeresztelkedéséről a szinoptikus evangéliumokban olvasunk. Ezek közül Márk szövege (1,9-11) a legrégebbi, ezért ezt tekintjük kiindulópontnak:

⁹Történt azokban a napokban, hogy eljött Jézus a galileai Názáretből, és János megkeresztelte őt a Jordánban. ¹⁰Amint feljött a vízből, látta, hogy széthasadnak az egek, és a Léket, mint galambot leszállni rá. ¹¹Az égből szótát hangzott: »Te vagy az én szeretett fiam, benned kedvem telik«.

Abból a tényből, hogy Jézus megkeresztelkedését az evangélista csak röviden, bármiféle magyarázat nélkül közli, látszik, hogy nem ezt az eseményt szándékozik kidomborítani. Sokkal fontosabb számára a folytatás, amelyben Jézus látomásáról van szó. Három szempont nyer hangsúlyt: az egek megnyílása – a Lélek galambhoz hasonló leszállása – az Atya szózata.

Az „ég megnyílása” a prófétai és apokaliptikus hagyományban azt jelzi, hogy Isten kapcsolatot teremt az emberekkel, tehát a mennyei világ és a földi világ között kontaktus jön létre. Az „ég megnyílása” teszi lehetővé, hogy valaki bepillantást nyerhessen az égi dolgokba (vö. Ez 1,1; ApCsel 7,56; Jel 4,1), vagy hogy égi lény leszállhasson a földre. Figyelemre méltó, hogy szövegünkben nem az egyszerű *ἀνοίγω* (*anoigó*) = „megnyit”, „kinyit”, hanem a *σχίζω* (*szkhidzó*) = „hasít”, „szétszakít” ige szerepel, amely igen erőteljes és lendületes cselekményt jelöl. Az ószövetségi várakozásban az „egek széthasadása” a végső idő jele. Az egyik eszkatologikus tartalmú szövegben a próféta türelmetlenül kéri Istentől: „Ő bárcsak szétszakítaná az eget, és leszállná!” (Iz 63,19). A Mk 1,10-ben a Lélek

leszállását készíti elő, illetve teszi lehetővé az egek széthasadása. Ugyanakkor jelzi a végső idő, az eszkatologikus üdvösség elérkezését is.

Az Ószövetség régebbi szövegeiben Isten lelkének adományában sajátos küldetésre kiválasztott személyek részesednek: a bírák (vö. Bír 3,10; 6,34; 11,29; 13,25), a királyok (vö. 1Sám 11,6; 16,13) és a próféták (vö. 2Kir 2,15; Iz 61,1; Ez 37,1). Isten Lelkének irányítása alatt fejt ki tevékenységét a Dávid házából származó Messiás és az Úr Szolgája is: „*Vessző kél majd Izáj törzsökéből, hajítás sarjad gyökeréből. Az Úr lelke nyugszik rajta: a bölcsesség és az értelem lelke; a tanács és az erősség lelke; a tudás és az Úr félelmének lelke*” (Iz 11,1-2). „*Íme, a szolgám, akit támogatok, a választottam, akiben kedvem telik. Kíarasztom rá lelkemet*” (Iz 42,1). Az utoljára említett szövegekben (Iz 11,1-2 és 42,1) a Lélek eszkatologikus adomány: kiáradása a végső időt jelzi. A Mk 1,10-ben említett Lélek-leszállás által éppen ez a végidő válik valósággá. A Lélek jelenléte egyúttal azt is tudatosítja, hogy Jézus a Messiás.

A Lélek lejjövetelének módjára vonatkozólag ezt olvassuk: „*mint egy galambot*” Fontos hangsúlyozni, hogy hasonlításról van szó, amit a ως (hósz) = „mint” szócska egyértelműen jelez. A „galambot” tehát képnek kell tartanunk, amely az önmagában láthatatlan Lélek leszállásának szemléltetésére szolgál. A galambra bizonyára azért esett a választás, mert a bibliai hagyományban többször is szerepel (pl. a vízőzön történetében: Ter 8,10-12; az Énekek Énekében a menyasszonyra vonatkozólag: Én 2,14; 5,2; 6,9), és az egyetlen olyan madár volt, amelyet áldozatul be lehetett mutatni (vö. Lev 1,14).³

A mennyei szózatban két ószövetségi szövegre is utalás történik. A mondat első felében a Zsolt 2,7 visszhangzik: „*Fiam vagy, ma nemzettek téged*” (Zsolt 2,7). Eredeti, ószövetségi összefüggésében ez a mondat a király trónra lépésével kapcsolatos, amikor Isten mintegy fiává adoptálja az új királyt, aki így Isten oldalára kerül.⁴ Jézus

³ Erről bővebben lásd H. GREEVEN, Art. περιστέρα, in *ThWNT* 6 (1959) 63-72.

⁴ Erről bővebben lásd RÓZSA H., *Üdvösségközvetítők az Ószövetségben*, Budapest 2005², 60.

esetében az istenfűség nem adoptáció következménye, hiszen a zsol-tárvers második fele („ma nemzetelek téged”) hiányzik. Emellett a „fiam” szóhoz „szeretett” ἀγαπητός (*agapétosz*) jelző kapcsolódik. Ennek háttérében a héber יחיד (*jachid*) áll, amelynek voltaképpen jelentése: egyetlen, egyedüli. A Ter 22,2 szerint Ábrahám arra kap parancsot, hogy egyetlen fiát (בן יחיד *bén jachid*), Izsákot áldozza fel Istennek. A Szeptuagintában a υἱὸς ἀγαπητός (*hüiosz agapétosz*) kifejezés olvasható.⁵ Ezen háttér alapján a „szeretett fiam” „Jézus Istenhez való viszonyának páratlanságát” fejezi ki. „Ő a »szeretett Fiú«, az egyetlen, akihez nincs fogható!”⁶

A mennyei szózat második fele – „*bened telik kedvem*” – az Iz 42,1-re emlékeztet: „*Íme, a szolgám, akit támogatok, a választottam, akiben kedvem telik.*” Az Iz 42,1 az Úr Szolgájáról (Ebed-JHWH) szóló első ének (Iz 42,1-4) kezdete, amelyben Isten bemutatja szolgáját. A mennyei szózat Jézusra alkalmazza a Szolgáról szóló kijelentést. Ő az, aki teljesíti mindazt, amit Isten az Iz 42,1-4 szakaszban a Szolga számára kijelölt. Ez a feladat próféta jellegű, bár a Szolga alakjában királyi vonások is találhatók.⁷ Ugyanakkor a többi Ebed-JHWH ének tanúsítja, hogy a Szolga alakjához a szenvedés gondolata is szorosan hozzátartozik (vö. Iz 49,1-6; 50,4-9; 52,13-53,12). Amikor a mennyei hang Jézust azonosítja a Szolgával, közvetlen arra is utal, hogy Jézus a szenvedő Szolga szerepét is be fogja tölteni.

Márk elbeszélését illetően összegzésként elmondhatjuk. A szöveg azzal, hogy Jézust mint a végidőbeli Messiást és Isten szeretett (= egyetlen) Fiát mutatja be, egészen nyilvánvalóvá teszi: a megkeresztelt Jézus jóval nagyobb a keresztelnél. Arra a kérdésre viszont, hogy Jézus miért vette fel a keresztséget, nem ad igazi választ. Legfeljebb az Úr Szolgájára való utalásban lehet némi irányadás, hiszen az Úr Szolgájának küldetéséhez a bűnösökkel való sorsközösség vállalás is hozzátartozik (vö. Iz 42,3; 53,4-9.12).

⁵ Az is figyelemre méltó, hogy *Alexandriai Philon* az ἀγαπητός jelzőt a μόνος (*monosz* = egyedüli) szinonimájaként használja (vö. *De ebrietate* 8,30).

⁶ DÓKA Z., *Márk evangéliuma*, Budapest 1996, 17.

⁷ Vö. RÓZSA H., *Üdvösségközvetítők*, 210-215.

*Máté és Lukács elbeszélése (Mt 3,13-17; Lk 3,21-22)*⁸

Mivel Máté és Lukács éppen Márk szövegét használták forrásként, ezért velük kapcsolatban részletesebb ismertetést nem tartok szükségesnek.⁹ Csupán néhány, témánk szempontjából figyelemre méltó mozzanatra térek ki. Lukács változatával (3,21-22) kapcsolatban csak azt említem, hogy az elbeszélés elején az evangélista külön megjegyzi: Jézus „az egész nép” jelenlétében és a néppel együtt keresztelkedett meg. Lukács ezzel Jézusnak a bűnösökkel való szolidaritását hangsúlyozza, s egyúttal azt is jelzi, hogy Jézus küldetése ehhez a néphez szól.

Máté elbeszélésében (3,13-17), apróbb eltérésektől eltekintve, az a párbeszéd érdemel külön figyelmet, amely megelőzi Jézus megkeresztelését és látomását:

¹³Akkor Jézus eljött Galileából a Jordán mellé Jánoszhoz, hogy az megkeresztelje őt. ¹⁴De János igyekezett visszatartani: »Nekem van szükségem arra, hogy megkeresztelkedjem általad, és te jössz hozzám?« ¹⁵Jézus azonban ezt válaszolta neki: »Hagyd ezt most, mert így illik nekünk teljesíteni minden igazságot.«

Ezzel a párbeszéddel Máté evangélista minden bizonnyal éppen arra a kérdésre kíván választ adni, hogy Messiás létére Jézus miért vetette magát alá János szertartásának. A János tiltakozására adott válasz kulcsszava a δικαιοσύνη (*dikaiošüné*), amely az igaz magatartást, vagyis az Isten akaratát teljesítő emberi cselekvést jelenti.¹⁰ Jézus tehát azzal, hogy felveszi János keresztségét, Isten akaratát, saját személyére vonatkozó követelményét valósítja meg. Persze Jézus minden egyéb tette Isten akaratának felel meg. Ezt jelzi a „minden

8 A negyedik evangélista Jézus megkereszteléséről nem tesz említést. Azt viszont, hogy a Lélek „mint galamb” leszállt Jézusra, János is közli, ám nem elbeszélés keretében, hanem Keresztelő János tanúságtételének részeként (Jn 1,32-33). A megkeresztelkedés eseményének az „elhallgatása” bizonyára tudatos eljárás a negyedik evangélista részéről: hiszen az a tény, hogy Jézus felveszi a „megterés keresztségét” (vö. Mk 1,4), nem illik abba a magasztos képbe, amelyet ő Jézusról mint a megtestesült Isten Fiáról ad.

⁹ Részletesebb összehasonlítást nyújt: TARJÁNYI B., *Az örömhír Márk evangélista szerint. I. rész: A Mk 1,1-15 magyarázata*, Budapest 1993, 53-55.

¹⁰ A δικαιοσύνη = „igazság”, „igazságosság” kulcsszó Máté evangéliumában. Míg a többi szinoptikusnál csak egyszer (Lk 1,75) fordul elő, Máténál hétszer. Főképp a hegyi beszédben kiemelt jelentőségű. Vö. G. SCHRENK, *Art. δικαιοσύνη*, in *ThWNT* 2 (1935) 200. KOCSIS I., *A hegyi beszéd*, Budapest 2005³, 189-190.

igazságot teljesíteni” (πληρῶσαι πάσαν δικαιοσύνην) kifejezés, amely Jézus egész működésére értendő a megkeresztelkedéstől a kereszthalálig. Bizonyára nem véletlen, hogy a Getszemáni-kerti imában hangsúlyosan szerepel a „*legyen meg a te akaratod*” kijelentés (26,42).

Végkövetkeztetésként kimondhatjuk: Máté és Lukács szövegeiből már nyíltabban feltárul Jézus megkeresztelkedésének oka és célja. Így teljesíti Isten akaratát és vállal sorsközösséget a bűnösökkel. A keresztény keresztségre vonatkozólag azonban nem kapunk eligazítást. Ezért szükségeszerű, hogy az Újszövetség egyéb szövegeire is ráirányítsuk figyelmünket.

Jézus megkeresztelkedése az Újszövetség egyszéne fényében

Jézus megkeresztelkedése
– *mint a keresztény keresztség előfeltétele*

Jézus megkeresztelkedésére az imént bemutatott evangéliumi szövegeken kívül csak rejtett utalások vannak.¹¹ Ezek közül bennünket főképp János első levelének egyik megjegyzése érdemel. „*Ő az, aki víz és vér által jött, Jézus Krisztus. Nem csupán víz által, hanem víz és vér által* (1Jn 5,6a). Az a kijelentés, hogy „nem csupán víz által, hanem víz és vér által” egyértelműen polemikus jellegű. Valószínűleg gnosztikus, illetve elő gnosztikus irányzatok ellen irányul. Szent Iréneusz szerint egy Kerinthosz nevű gnosztikus tévtanító azt vallotta, hogy Jézus Józsefnek és Máriának természetes fia volt, s ennek következtében halandó ember. A Jordánban történt megkeresztelkedésekor szállott bele az isteni erő, s vált Krisztussá. De ez az isteni erő elhagyta őt halála előtt a kereszten, s egyszerű emberként halt meg.¹² Bár azt nem állíthatjuk biztosan, hogy a János-levél idézett kitétele kifejezetten Kerinthosz ellen irányul, afelől nincs

¹¹ Ilyen utalásnak tekinthetjük azokat a Lukács kettős művében olvasható szövegeket, amelyekben Jézus felkenéséről van szó (Lk 4,18; ApCsel 10,37-38). Mivel a felkenés a Szentlélek jelenlétével kapcsolatos, ezért Jézus megkeresztelkedésére, illetve az azt követő Lélek-kiáradásra utal vissza.

¹² Vö. Kocsis I., *Bevezetés az Újszövetség kortörténetébe és irodalmába II*, Budapest 2011, 232.

kétség, hogy a tévtanítók csak Jézus megkeresztelkedését tartották az üdvösség szempontjából releváns eseménynek, a kereszthalál üdvözítő értékét viszont tagadták.¹³

Érdeemes az idézett mondat folytatását is figyelembe venni: „És a Lélek tesz tanúságot róla, mert a Lélek az igazság. Tehát hárman tanúskodnak: a Lélek, a víz és a vér, és ez a három egy” (1Jn 5,7-8). Az itt említett „víz és vér” valószínűleg a Jn 19,34-re utal, ahol arról olvasunk, hogy Jézus halálát követően egy katona lándzsával átdöfte oldalát, amelyből „vér és víz” jött ki. Ez a mozzanat orvosilag megmagyarázható, ám a bibliamagyarázók mindig mélyebb értelmet láttak benne, és a szentségekre vonatkoztatták: a vér az Eucharisztia, a víz pedig a keresztségre utal.¹⁴ János első levelében még nyilvánvalóbb ez a szentségi értelem, hiszen a víz és a vér a Lélekkel van összekapcsolva. A víznek és vérnek a Szentlélek ad tanúsító erőt, tehát a keresztség és az Eucharisztia a Szentlélek által lehet az üdvösség forrása. Ugyanakkor nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy szövegünk előtt a már bemutatott mondat áll – „nem csupán víz által, hanem víz és vér által” –, amelyben a víz Jézus megkeresztelésére (is) vonatkozik. Tehát egyazon összefüggésben van utalás Jézus keresztségére és kereszthalálára, valamint a keresztyén keresztségre. Ebből következik, hogy a keresztyén keresztség előfeltétele és kiindulópontja Jézus életének két meghatározó eseményében áll: a megkeresztelkedésében és a kereszthalálában.

Hasonló következtetésre juthatunk Máté evangéliumának figyelmes vizsgálata után is. Ez az evangélium ugyanis a missziós parancsral fejeződik be, amelynek a keresztelésre adott utasítás is része (Mt 28,18-20). Ebből kifolyólag kijelenthetjük, hogy mindaz, amiről az evangélium korábbi részeiben szó volt – beleértve Jézus megkeresztelkedését is –, ennek a végső parancsnak az előzménye és előfeltétele. A megkeresztelkedéssel kezdődik el az az út, amelyben Jézus „minden igazságot” teljesít (Mt 3,15) – vagyis az Atya akaratának megfelelően teljesíti küldetését –, és amely a kereszthalálban éri el

¹³ Az 1Jn 5,6 jelzi, hogy Jézus megkeresztelkedésének eseményéről János evangélistának (illetve a jánosi iskolának) is volt tudomása, bár – miként fentebb, a 8. lábjegyzetben említettem – az evangéliumban nyíltan nem történik róla említés.

¹⁴ Vö. FARKASFALVY D., *Testté vált szó III*, Eisenstadt 1989, 143.

csúcspontját. A feltámadás által világ feletti teljhatalomra jutó Krisztus éppen azért ad egyetemes küldetést apostolainak, hogy a tanításuk és a keresztelés révén minden ember számára elérhetővé tegyék a nagy lehetőséget: azt a lehetőséget, hogy a keresztség által, bűneiktől megszabadulva, Isten gyermekeivé váljanak, és Isten gyermekeiként ők is az „igazságnak”, vagyis Isten akarata teljesítésének szenteljék életüket.

Említést érdemelnek a Lk 12,49-50-ben olvasható jézusi mondások is. *„Azért jöttem, hogy tüzet bocsássak a földre. Mi mást akarnék, mint hogy lángra lobbanjon! Keresztséggel kell megkereszteltetnem, s mennyire szorongok, míg be nem teljesedik.”* Mivel a „tűz” a Bibliában általában az ítéletet, illetve a végidőbeli megtisztulást és megújulást (vö. Zak 13,9; Mal 3,2; Lk 3,9.16-17) jelképezi, ezért az idézet első mondatában szereplő „tűz” arra a tisztulási folyamatra utal, amely fájdalommal jár együtt, de amely végeredményben megújulást hoz létre. A második mondatban említett „keresztség” görög megfelelője a βάπτισμα (*baptizma*), amelynek eredeti jelentése: „elmerülés”. A kifejezést itt nyilván metaforaként kell felfognunk, amely a Jézusra váró szenvedéseket és halált juttatja szemléletesen kifejezésre.¹⁵ A háttérben azok az ószövetségi szövegek állnak, amelyek a megpróbáltatásokat és kínokat az emberre zúduló és az ember feje fölött összecsapó vízhullámokhoz hasonlítják (vö. Zsolt 42,8; 69,2; Iz 43,2).

Nagyon valószínű, hogy a „tűz” és a „keresztség”/„alámerülés” képei összefüggenek. Mindkettő a tisztulásra utal: az első az embe-
reket, a második Jézust érinti. „Jézus aláveti önmagát az ítéletnek, amely mindenkit fenyeget. Helyettesítő módon önmagán hagyja megvalósulni azt a tisztulást, amelyre a bűnösök szorulnak rá.”¹⁶ A Jézusra váró „keresztség” (= szenvedés és halál) nélkülözhetetlen feltétele az embereket megtisztító „tűznek”, amely az egyházi keresztségnek, pontosabban a keresztség által közölt Szentlélek mun-

¹⁵ Hasonló értelmű mondás olvasható a Mk 10,38-ban: *„Készen vagytok rá, hogy igyatok a kehelyből, amelyből majd én iszom, vagy hogy a keresztséggel, amellyel én megkeresztelkedem, ti is megkeresztelkedjetek?”* – kérdezi Jézus Zebedeus fiaitól.

¹⁶ J. ERNST, *Das Evangelium nach Lukas* (RNT), Regensburg 1977, 281.

kálkodásának az eredménye. Ilyen vonatkozásban a Jánostól kért és elfogadott keresztséget is tekinthetjük az egyházi keresztség előfeltételének. Ahhoz, hogy Keresztelő János ígérete szerint Jézus „Szentlélekkel és tüllel” (Mt 3,11; Lk 3,16) keresztteljen, Isten akaratából kifolyólag (vö. Mt 3,15) az is szükséges volt, hogy felvegye az előfutár keresztségét, s így teljes szolidaritást vállaljon a bűnös emberekkel.

Jézus megkeresztelkedése

– mint a kereszttény keresztség prototípusa

Jézus keresztsége nemcsak előfeltétele a kereszttény keresztségnek, hanem egyúttal annak prototípusa is. Szabadjon e tekintetben Ferdinand Hahn evangélikus kutatóra hivatkozni, aki szerint a Jézus megkeresztelkedéséről szóló evangéliumi szövegekben – leszámítva a redakcionális elemeket (pl. Mt 3,14-15) – három meghatározó motívum van jelen: az ég megnyílása mint a végidő kezdetének a jele, a Lélek leszállása galamb képében és a fiúság kijelentése. „Ezek a konstitutív elemek hasonló módon meghatározóak a hívek keresztségére vonatkozólag: a végidő eseményébe való bevonás, a Lélek befogadása és a fiúságba való felvétel.”¹⁷ A keresztség által szoros életközösség jön létre Krisztussal, aminek következtében elmondható: „Mindenki, aki Krisztusban van, új teremtmény. A régi megszűnt, valami új valósult meg” (2Kor 5,17). A hívőkben a Szentlélek vesz lakást, aki nemcsak Isten fiaivá formálja őket, hanem az istengyermekségnek megfelelő lelkületet is kialakítja bennük. „Mi ugyanis mindnyájan egy Lélekben egy testté lettünk a kereszttéssel: akár zsidók, akár pogányok, akár rabszolgák, akár szabadok. Mindannyiunkat egy Lélek itatott át” (1Kor 12,13). „Akiket Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai. Nem a szolgaság lelkét kaptátok ugyanis, hogy ismét félelemben éljete, hanem a fogadott fiúság Lelkét nyertétek el, általa kiáltjuk: Abba, Atya! A Lélek maga tesz tanúságot lelkünkben, hogy Isten gyermekei vagyunk” (Róm 8,14-16).

Persze Jézus keresztségének különleges jelentőségét sohasem feledhetjük. Ő egyedülálló módon a Lélek hordozója és Isten Fia, és

¹⁷ F. HAHN, *Theologie des Neuen Testaments II*, Tübingen 2002, 509.

mi csakis őáltala, ővele és őbenne – és az ő Lelkétől vezérelve – lehetünk a fogadott fűség részesei. Ezt a tényt nagyon szépen kifejezésre juttatja a Katolikus Egyház Katekizmusa:

„A keresztség által a kereszteni ember szentségileg azonosul Jézussal (aki keresztségében elővételezte halálát és föltámadását). A keresztiénynek be kell lépnie a bűnbánat és a megalázkodás e misztériumába, Jézussal alá kell merülnie a vízbe, hogy Vele együtt újra kiemelkedjék. Vízből és Szentlélekből újra kell születnie, hogy a Fiúban az Atya szeretett fiává legyen és »új életre keljen (Róm 6,4).»¹⁸

Bibliák megáldása

A Szentírás vasárnapját egyre több egyházközségben lélekemelő alkalomként ünneplik meg. Ennek kiemelkedő mozzanata a Bibliák megáldása. Előző vasárnap kihirdetik, hogy mindenkinek hozza el Szentírását az ünnepre, aznap pedig lehetővé teszik, hogy akinek még nincs Bibliája, a szentmise előtt megvásárolhassa a Szentírást saját maga, csaldata tagja vagy jóbarátja számára. Ezeket a Szentírásokat azután az ünnepi szentmise felajánlásakor az oltárra helyezik, a záró könyörgés után pedig megáldják és visszaadják tulajdonosaiknak.

A szertartás leírása megtalálható a **Praeorator**-ban (Liturgikus Vezérkönyv, Szt. I. T., 2009., 150-151.o.).

Részletes útmutató a szertartáshoz Társulatunk honlapján: www.biblia-tarsulat.hu/biblev/megaldas.doc

¹⁸ KEK 537.

3. Szent Jeromos legendájából

Jeromos, a nemes Eusebius fia, Stridon városából származott, amely Dalmácia és Pannonia határán fekszik. Még ifjan Rómába ment, ahol a görög, a latin és a héber nyelvben alapos jártasságra tett szert. A grammatikában Donatus volt a mestere, míg a rétorikában a szónok Victonanus; a Szentírást pedig éjjel-nappal tanulmányozta, mohón szívta magába, s később bőven árasztotta szét.

Mikor huszonkilenc éves lett, a római egyházban bíborossá szentelték, Liberius pápa halála után pedig mindenki azt kiáltozta, hogy Jeromos a méltó a legfőbb papi tisztségre. De mivel néhány egyházi embernek és szerzetesnek szemére vetette kicsapongását, azok nagyon zokon vették ezt, és cselet vetettek neki, ráadásul – ahogy Johannes Beleth állítja – szégyenszemre egy női ruhával tették csúffá. Mikor ugyanis Jeromos szokása szerint az éjszakai zsolozsmára felkelt, egy női ruha akadt a kezébe, amit irigyei tettek ágya mellé, s mivel azt hitte, hogy az övé, magára kapta, és úgy ment be a templomba. Azért tették ezt irigyei, hogy azt gondolják róla, hogy nővel volt az ágyban. Ezt látván kitért eszelős irigységük elől, és Nazianzi Gergelyhez, Konstantinápoly püspökéhez utazott. Miután megtanulta tőle a szent tudományokat, sietve remeteségbe vonult, s hogy ott mennyit szenvedett Krisztusért, ő maga meséli el Eustochiumnak, mondván: „Amíg a remeteségben éltem, ... ijesztők voltak a zsákruhában eltorzult tagjaim, piszkos bőröm olyan színű lett, mint a szerecsenek teste. Mindennap könnyek, mindennap siránkozások, valahányszor elnyomott a rám törő álmoság, bár harcoltam ellene, a küzdöket elnyomta a fenyegető álom, csonttá és bőrré soványodva rogytam le a földre... Gyakran éjt nappallá téve vertem a mellemet, míg az Úr vissza nem adta nyugalمامat...”

Miután négy éven át ily módon gyakorolt bűnbánatot, visszatért Betlehem városába, ahol felajánlotta magát, hogy mint egy háziállat, az Úr jászolánál marad, könyvtárát pedig, amit nagy szorgalommal gyűjtött magának, és más könyveket is újra átolvasva, reggeltől estig böjtölt. Miután sok tanítvány gyülekezett köré, szent életben és az Írások fordításával 55 évig és 6 hónapig fáradozott. ... Végül olyan fáradtság vett rajta erőt, hogy ágyában fekvé a gerendáról lelógó

kötélbe kapaszkodva húzódkodott fel, hogy így – amennyire erejéből telt – eleget tegyen a kolostori rendnek.

Egyszer estefelé Jeromos leült a testvérekkel, hogy meghallgassa a szent olvasmányt, s váratlanul egy sántikáló oroszlán jött be a kolostorba. Ezt látván a többi testvérek elfutottak, míg Jeromos úgy fogadta az állatot, mint valami vendéget. Jeromos, akinek az oroszlán megmutatta sebesült lábát, összehívta a testvéreket, és meghagyta nekik, hogy mossák ki, és alaposan vizsgálják meg az állat sebet. Ezt megtéve észrevették, hogy az oroszlán talpát tövisek sértették fel; a szorgos ápolás következtében az oroszlán megerősödött, és minden vadságát levetkőzve, mint háziállat lakott közöttük. Ekkor Jeromos látta, hogy nem annyira a lába meggyógyítására, mint inkább az ő hasznukra küldte az Úr az oroszlánt. A testvérek tanácsára azt a feladatot bízta rá, hogy a szamarat, amit azért tartottak, hogy a tűzifát hordja az erdőből, az oroszlán vezesse a legelőre, és odavezetve, ott őrizze. Így is lett. Miután az oroszlánra bízta a szamarat, a legelőre menet állandó útitársa, és amikor a mezőn letelest, legbiztosabb oltalmazója volt, akár egy szorgos pásztor. Majd pedig, hogy ő is ehessen, és a szamár is elvégezhesse mindennapi munkáját, szokott időben mindig hazaballagott vele.

Egy alkalommal, amíg a szamár letelest, az oroszlán mély álomba merült. Kalmárok jöttek arra tevéikkel, akik látták, hogy egyedül van a szamár, s azon nyomban elrabolták. Mikor az oroszlán felébredt, és nem találta társát, ordítva rohant fel-alá, de mivel így sem akadt rá, szomorúan ment a kolostor kapujához, de szégyenében nem mert a szokásos módon bemenni. A testvérek, mikor látták, hogy a szokottnál később, s a szamár nélkül érkezett, azt gondolták, hogy az éhségtől űzve falta fel, és nem akarták odaadni neki szokott ételét, mondván: „Eredj és edd meg a szegény szamár maradékát, amit meghagytál magadnak, avval töltsd meg a bendődet.” Nem voltak egészen bizonyosak abban, hogy elkövette-e ezt a gonoszsgot, és kimentek a legelőre, hátha találnak valami bizonyítékot, de semmit sem leltek. Jelentették a dolgot Jeromosnak. Parancsára a szamár munkáját az oroszlánra rótták, és az ő hátára rakták a kivágott fát. Az oroszlán ezt türelemmel viselte, majd egy napon, munkája végeztével kiment a mezőre, fel-alá futkosva meg akarta tudni,

hogy mi történt a társával. És íme: messziről észrevette, hogy kereskedők közeledtek megrakott tevékkel, és egy szamár baktat előttük. Az volt ugyanis errefelé a szokás, hogy valahányszor hosszabb útra indulnak a tevékkel, legelől egy szamár megy, nyakában egy kötéllel, hogy a tevék egy sorban haladjanak. Mikor az oroszán felismerte a szamarat, hatalmas ordítással rájuk vetette magát, és valamennyiüket megfutamította. Szörnyen ordítva farkával a földet csapkodta, és a megrémült tevéket arra kényszerítette, hogy előre menjenek málhájukkal együtt a kolostorhoz.

Amikor ezt a testvérek meglátták, és hírül adták Jeromosnak, ő azt mondta: „Drága testvérek, mossátok meg vendégeink lábát, adjatok nekik enni és várjátok meg az Úr akaratát.” Ekkor az oroszán, ahogy ezelőtt szokott, vidáman futkosni kezdett a kolostorban, és minden egyes barátnak nyomába eredt és farkát csóválva mintegy bocsánatot kért bűnéért, amelyet pedig el sem követett. Jeromos a jövendőt látva, így szólt a testvérekhez: „Menjeteek, testvéreim, készítsétek elő, amire szüksége lesz érkező vendégeinknek.” Még be sem fejezte szavait, amikor egy hírnök jött oda, jelentve, hogy vendégek állnak a kapu előtt, akik az apátot szeretnék látni. Mikor odament hozzájuk, azok nyomban a lába elé borultak bocsánatot kérve vétkükért. Jeromos jóindulatúan fölsegítette őket, és meghagyta, hogy vegyék magukhoz, ami az övéké, és ne bitorolják, ami a másé. Azok pedig kérelték Szent Jeromost, hogy áldja meg őket, és fogadja el az olaj felét. Nehezen egyezett bele, de végül hosszas unszolásra megengedte, hogy elfogadják a testvérek. Megígérték azt is, hogy minden évben ugyanennyi olajat adnak a testvéreknek, és ezt örököseiknek is meghagyják.

Mivel hajdan az Egyházban mindenki azt énekelt, amit akart, Theodosius császár – ahogy Johannes Beleth írja* – megkérte Damasus pápát, bizzon meg egy művelt férfit avval, hogy teremtsen rendet az istentiszteletben. A pápa tudta, hogy Jeromos tökéletesen ismeri a görög és a héber nyelvet, és minden tudományban ő a legbölcsebb, ezért rábízta az említett feladatot. Jeromos tehát napok szerint elosztotta a zsoltárokat, és minden napra külön nocturnust jelölt ki, valamint elrendelte, hogy minden egyes zsoltár után el kell mondani a Gloria Patrit, ahogy Sigebertus írja. Majd kijelölte a le-

veleket és az evangéliumokat az év egész körére, és ésszerűen elrendezett minden mást, ami a liturgiához tartozik, a dallamokat kivéve, és elküldte Betlehemből a pápának, aki azt a bíborosokkal együtt jóváhagyta, és örök érvényűvé tette. Ezután síremléket emeltetett magának, annak a barlangnak a szájánál, ahol az Úr feküdt, s ide temették el kilencvenyolc és fél éves korában.

Severus, aki Szent Márton tanítványa volt, és kortársa Jeromosnak, Dialógusában így ír róla: „Jeromos, hitének érdemén és az érnység adományán kívül nemcsak a latin és görög, hanem a héber irodalomban is olyan jártasságot szerzett, hogy senki sem merte összehasonlítani magát vele mindezen tudományokban; állandó harcot és örökös küzdelmet vívott a gonoszok ellen. Gyűlölök az eretnekek, mert nem szűnt meg ellenük küzdeni; gyűlölök az egyháziak, mert ostorozza életmódjukat és bűneiket; de szinte minden jó ember csodálja és szereti. Bolond, aki azt tartja, hogy ő eretnek. Mindenekelőtt átadta magát a tanításnak és a könyveknek, sem éjjel, sem nappal nem nyughatik; vagy olvas valamit, vagy állandóan ír.” Így Severus. És ahogyan ezekből a szavakból kitűnik, s ahogyan maga is gyakran elmondja, sok üldözöt és sok becsmérőt kellett elviselnie. Hogy mégis milyen szívesen viselte az üldözéseket, megnyilvánul abban, amit Asellának írt levelében mond: „Hálát adok Istennek, mert méltónak találtattam, hogy gyűlöljön a világ; azt híresztelik rólam, hogy gonosztevő vagyok, de tudom, hogy jó és rossz hírem által egyaránt megérkezem az Országba.” Szintúgy: „Bárcsak az én Uram neve és igazságossága miatt üldözne engem ez az egész hitetlen népség! Bárcsak egy emberként kelne fel gyalázásomra ez a világ! Egyedül arra vágyom, hogy megérdemeljem Krisztustól a dicséretet, és az ő ígéretének jutalmát remélhessem! Különösen vágyott és kedves az a kísértés, amelynek jutalmát Krisztustól remélhetjük az égben, és még az átok sem esik rosszul, ha azt isteni dicséret váltja fel.” Az Úr 389. esztendeje táján hunyt el. *Ford. Grill Tibor. Forrás: Jacobus de Voragine, Legenda Aurea.*

Ld.: *Magyar Elektronikus Könyvtár*, <http://mek.oszk.hu>
<http://mek.oszk.hu/04600/04626/html/legenda0092.html>

„Bárcsak mindnyájan próféták lennének”

Interjú Tarjányi Béla professzorral – Új Ember, 1985.

Mint lapunkban már beszámoltunk róla, 12 ország részvételével Budapesten tartotta értekezletét a Közép-európai Bibliaközpontok Munkacsoportja. A tanácskozás házigazdája Dr. Tarjányi Béla professzor volt. Tőle kérdeztük, hogyan került Budapestre ez az összejövetel?

Tizennégy évvel ezelőtt, amikor még Szegeden voltam biblikus tanár, Udvardy püspök úr átadott egy angol nyelvű levelet azzal, hogy ha érdekel, válaszoljak rá. A levélből kiderült, hogy Olaszországban Rocca di Papán biblikus-lelkipásztori szemináriumot rendeznek, és erre Magyarországról is várnak résztvevőt. A püspök úr ajánlásával sikerült is kiutaznom erre a rendezvényre. Nagyon érdekes és tanulságos volt. A világ minden részéről összegyűlt résztvevők számos figyelemre méltó előadást hallhattak arról, hogy hogyan lehet és kell a lelkipásztorkodásban kiemelt helyet biztosítani a Szentírásnak.

A szemináriumot a Biblia-Apostolság Katolikus Világszövetsége rendezte, és természetesen jelen voltak az európai bibliaközpontok vezetői is. Ettől kezdve rendszeresen meghívást kaptam egy szűkebb körű, de igen jelentős összejövetelre, a Közép-európai Bibliaközpontok Munkacsoportjának értekezletére.

A munkacsoport minden évben más-más országban tartja ülését, ahol a résztvevők kölcsönösen beszámolnak egymásnak a bibliás lelkipásztorkodás terén végzett munkájukról, és megbeszélik további közös teendőiket. Végül valamelyik résztvevő meghívása alapján rögzítik a következő találkozó helyét. Miután az elmúlt évek során a legtöbb nyugat-európai országban voltunk már, a legutóbbi ülés alkalmával Budapestet javasoltam az 1985. évi találkozó színhelyéül. Javaslatomat kész örömmel elfogadták.

Véleménye szerint hogyan sikerült az idei összejövetel?

Azt hiszem nem túlzás, ha azt mondom, hogy ez volt az egyik legsikerültebb, legszínesebb ülészak. Volt ugyanis néhány olyan momentum, amely különösen érdekessé tette a vendégek rövid

magyarországi tartózkodását. Rendhagyó és maradandó élmény volt számukra a bugaci kirándulás, a szentmise egy hívekkel zsúfolt iskolakápolnában a matkópusztai kukoricaföldek között, a séta a puszta kellős közepén a homokdombon, a bográcsban főtt kolbászos tarhonya Polyák Ferenc fafaragó művész családja körében, a citeráló Horváth Pista bácsi, akit a vendégek elérzékenyülten megöleltek, megáldottak, és ehhez hasonlók. De őszintén tudták értékelni a Magyar Katolikus Püspöki Kar Külügyi Bizottságának vendégszeretetét éppúgy, mint a MEDOSZ Ház kiváló szolgáltatásait. Az idei összejövetel fogalommá vált a Munkacsoportban („budapesti modell”), és a jövőben ennek mintájára kívánják megrendezni a további ülésszakokat.

Professzor Úr milyen minőségben vesz részt az üléseken?

A Munkacsoport értekezletein elsősorban nem biblikus tanárok, kutatók vesznek részt, hanem olyan lelkipásztori központok vezetői, amelyek a Bibliára specializálták magukat. Bár én rendszeresen jelen lehetek az üléseken, de mindez ideig csak vendégként, hiszen Magyarországon nincs még ilyen jellegű lelkipásztori központ. Részvételem azonban így is sok szempontból előnyös, mert a bibliaközpontok munkája a kölcsönös támogatás, segítség jegyében zajlik. Annak idején például, amikor az Új Katolikus Bibliafordításunk első kiadása megjelent, a papír ajándékba érkezett a Munkacsoport, illetve a Biblia-Világszövetség révén. Néhány évvel ezelőtt a teológiai főiskolák és a Hittudományi Akadémia könyvtára számára küldtek nagyobb mennyiségű biblikus szakkönyvet. Rajtuk keresztül tudunk hozzájutni a héber és a görög nyelvű bibliákhoz is. Az egyes bibliaközpontok, főként az osztrák és a stuttgarti, minden évben tetemes összeget fordítanak arra, hogy a hazánkban működő biblikus szakembereknek, doktorátusra készülőknek megküldjék a legszükségesebb biblikus kiadványokat.

Mik a Professzor Úr további tervei?

Nagyon időszerű lenne létrehozni nálunk is a Biblia, a biblikus apostolság iránt érdeklődő lelkipásztorok, hitoktatók és hívek számára egy intézményes fórumot, ahol biblikus szaktanácsadással, gyakorlati kézikönyvekkel, segédeszközökkel és szemléltető anyagokkal szolgálhatnánk a magyar egyház ügyét.

Itt az ideje annak is, hogy elkészítsük az Új Katolikus Bibliafordítás revideált, javított kiadását. Sőt a legésszerűbb lenne, ha sikerülne elkészíteni végre az ökumenikus bibliafordítást hazánkban is. Ehhez bármikor megkapnánk a kellő anyagi és szakmai segítséget.

Közben szeretnénk minél több alapvető és igényes biblikus könyvet megjelentetni (bevezető és magyarázatok az Újszövetséghez). Igaz, eddig egyetlen írásomat, fordításomat sem sikerült megjelentetni könyv formájában, de nem adtam fel a reményt, mert így, kézirat és akadémiai jegyzet formájában is nagy az érdeklődés irántuk.

Több mint háromezer esztendeje Mózes, segítőtársakat keresve így kiáltott fel: „Bárcsak mindnyájan próféták lennének!” (Szám 11,29). Ma is minden hívőnek, de biblikus tanárnak kiváltképpen, az a feladata, hogy Isten Szavának prófétája, apostola legyen. A magam helyén erőmhez mérten én is erre törekszem.

G.M. (Galántai Mária)

A Sínai-kolostor – a legrégebbi könyvtár

A világ legrégebb óta folyamatosan működő könyvtára: a sínai Szent Katalin-kolostor

Könyveinek száma és értékessége miatt a sínai Szent Katalin-kolostor könyvtára a Vatikáni Könyvtár után a második leggazdagabb a világon.

Az egyik legrégebbi, ma is működő kolostornak tartott sínai Szent Katalin-kolostor több évszázad történetét hordozza. A hagyomány szerint a kolostor főoltára azon a helyen épült, ahol az égő csipkeborkorból az Úr először megszólította Mózeset. Ám az UNESCO világörökség részét képező szent épület más megtisztelő címekkel is rendelkezik, például itt található a világ legrégebb óta folyamatosan működő könyvtára.

Amióta a 6. században (548 és 565 között) megalapították, a sínai hegyi Szent Katalin-kolostor könyvtára soha nem zárta be kapuit.

I. Jusztiniánusz császár uralma alatt Nagy Konstantin édesanyja, Ilona császárné támogatásának köszönhetően épült fel. Falai között ma is megtalálhatók ősi római tekercesek azokból az időkbelől, amikor magát a kolostort alapították, így itt található a világ második legnagyobb kódex- és kéziratgyűjteménye, amelyet csak a Vatikáni Könyvtáré előz meg Rómában. Innen származik a híres Codex Sinaiticus (Sínai-kódex is, amely, 345-ben keletkezett).

A lenyűgöző gyűjtemény számtalan szír nyelven íródott művet is tartalmaz, ez a kifejezetten irodalmi nyelv a kelet-arámi dialektusból származik. A szír nyelvű gyűjtemény része többek között az evangéliumok egy 5. századból való példánya, a „Szent Nők Eletének” egy példánya 779-ből. és Aristides apológiájának egy darabja, amely egyike a mű pár fennmaradt példányának, miközben a görög eredeti máig nem került elő.

A gyűjteménynek tekintélyes mennyiségű középkori szöveg is a részét képezi, többek közt arab nyelvű kéziratok, például az „Ash-tiname Muhammad” egy példánya. Ebben a muszlim próféta – abban az időben, amikor a terület iszlám uralom alatt állt – felajánlja támogatását a kolostornak, adómentességet biztosít az ott élő keresztény szerzeteseknek és mentesíti őket a katonai szolgálat alól is. Tény, hogy a Fatimida kalifátus idején a muszlim katonáknak védelmezniük kellett az épületet és segíteniük kellett a szerzeteseket abban, hogy ellássák magukat és fenntartsák a kolostort.

A könyvtár a Los Angeles-i California Egyetemen (UCLA, University of California, Los Angeles) programot indít, hogy mintegy 1100 – a 4. és a 17. század közötti időből származó – egyedülálló szír és arab nyelvű kéziratot digitalizáljon, amelyeket a kolostorban őriztek meg.

Forrás: Aleteia.org – Magyar Kurír, 2016. július 17.

TÁRSULATUNK ÉLETÉBŐL

Vendégek a Bibliaközpontban – Augusztusban egy kedves Amerikában élő magyar családot láttunk vendégül Társulatunk helyiségeiben. Gelley Anna bemutatta nekik a raktáron levő Biblikus

Figurákat, ezt követően a család ifjú tagjai mindannyian elkészítettek egy-egy kis báránycát, amit aztán örömmel vettek birtokba, és elvitték magukkal mint kedves emléket.

Gaál Endre professzor köszöntése – „Kincseiből régít és újat” – Ünnepi kötet készült Gaál Endre 70. születésnapjára

Az elmúlt tanévben töltötte be 70. életévét Gaál Endre nagyrépost, főiskolai tanár. Az Esztergomi Hittudományi Főiskola idei tanévzáró ünnepségére, amelyet június 10-én tartottak, tanítványai, munkatársai különleges meglepetéssel, egy ünnepi kötettel készültek.

Az ünnepség első köszöntőjét az intézmény rektora, Székely János esztergom-budapesti segédpüspök mondta, majd Tarjányi Béla professzor ismertette Gaál Endre életútját, végezetül Erdő Péter bíboros méltatta egykori kollégáját.

A több mint kétszáz oldalas kiadvány 16 tanulmányt tartalmaz elsősorban a szentírástudomány területéről, de található benne a teológia más ágai, illetve a szakrális művészetek tárgyában írt szö-

vegek is. A borítóra az esztergomi bazilika téli kápolnájának falán a papnevelést mint káptalani feladatkört megjelenítő műalkotásról készült fénykép került. Az ünnepi eseményről készül videók az interneten: <http://youtu.be/v3wR7rtK8jo> vagy a Magyar Kuríron:

www.biblia-tarsulat.hu/megnezheted.htm

**Erdő Péter bíboros, Székely János püspök
Gaál Endre professzor**

Egyházmegyei Biblia-Nap Vácott – Amint arról előző számunkban beszámoltunk, a váci egyházmegye hitoktatói és érdeklődők számára Vácott ismét Biblianapot tartottunk április 16-án, Bánó Györgyi egyházmegyei koordinátorunk szervezésében. A tartalmas és hangulatos eseményről készült videót az interneten meg lehet tekinteni: <http://youtu.be/Euos8UsMdRI>. A Magyar Kurír beszámolója: www.biblia-tarsulat.hu/megnezheted.htm.

Az erdélyi Katolikus Magyar Bibliatársulat

KMBT nyaralás

Négy nap – nyolc boldogság

A Katolikus Magyar Bibliatársulat közösségéből július elején már harmadik alkalommal, több mint harmincan táboroztak a gyimesfelsőlaki Görbepataka kősziklája alatt, a Bagolyvár panzióban. A program fő mozgatója ezúttal is Magos Gyöngyvér volt, aki a bibliás táborok és egyéb rendezvények szervezésével Isten ügyében fáradzik. Az egyházi vezetők pedig Csont Ede nagytusnádi plébános és Oláh Zoltán teológiai tanár voltak. Ezúttal a Biblia legmélyebb „vizei” fölött „evezték” a résztvevőkkel, kibontandó témául ugyanis – különleges szemszögből megvilágítva – „a boldogmondásokat” választották a szervezők. A boldogmondások eredetét, ószövetségi előzményeit is feltárták az előadások. A „boldogságok” szabatos szerkezete is segített a lényeglátásban: az első rész mindegyikben megnevezi, hogy kik a boldogok, a második pedig megérteti sajátos állapotuk okát. Egyebek mellett a szegénység állapotának igazi jelentésén és értékén is elmélkedtek a táborozók. A „boldogságok” főszereplői ugyanazok a visszatérő és velük rokon emberkategóriák: a sírók, a gyűlöltek, az üldözöttek, mai szóhasználattal a társadalom peremére szorultak. (A másik oldal státusa, a gazdagság, nagy veszélyek hordozója lehet, hisz az odatartozás azt üzenheti, hogy telve vagyok önmagammal és javaimmal.) Tisztázódott az is, hogy a szegénység önmagában nem vezet el Istenhez. De ez a helyzet segít rádöbbenni, hogy egészen Istentől függő lények vagyunk, más szóval a kegyelem és a megváltás szegényei.

Kiscsoportokban mindennapi életükre vetítették a résztvevők a Biblia feltárt igazságait, valamint az irgalmasságnak korunkra is érvényes rangos irodalmi feldolgozásával is találkoztak, Németh László *Irgalom* című regényén keresztül.

A szabad időben, amennyire a naponta menetrendszerűen érkező eső engedte, természetjárásra is volt lehetőségük a táborozóknak. A részt vevő korosztályok „egyensúlyát” pedig az egyetlen, szüleivel

jelen lévő elemista fiúcska biztosította, aki szüleivel, születése óta „jár” a Katolikus Magyar Bibliatársulat nyári táboraiba. Boldogok, akik meglették az igazságot, Jézus Krisztust, a szeretetet, és tovább tudják adni másoknak.

Pál Éva, ld. Katolikus Vasárnap, Panoráma, 2016. júl. 17.

„Ti keressétek először Isten országát...” (Mt 6,33) mottóval idén is megszervezte a Katolikus Magyar Bibliatársulat a családosok számára is a bibliatábort, harmadszor is ugyanazon a helyen, Gyimesfelsőlokon. A szervező Magos Gyöngyvér, az előadó Csont Éde plébános és a gyerekfelügyelő Orza Blanka volt. A táborról az egyik résztvevő, Kónya Sebe Emőke így számol be:

Olyanok voltunk, mint akik keresünk valamit, ami megfoghatatlan, amire vágyakozunk, s amiért ilyen hosszú utat képesek voltunk megtenni, kiröppenve csütörtök este a nagyvárosi forgatagból. S ki más lehetne, mint Isten, akit megtapasztaltunk a Szentírás szavain keresztül, a miséken, szentségimádáson, játékesten, kiránduláson, s egymásban.

A világ tele van számos ellentmondással, itt pedig Isten szavát olvasva rácsodálkoztunk annak mély mondanivalójára, próbáltuk megérteni és saját életünkre vetíteni a boldogmondásokat. Ezek azt fejezik ki, hogy Isten országa már Jézus eljövetelével elérkezett, és a hívők számára megtapasztalható, mert csak így érthetjük meg, hogyan lehet boldog a szegény, a szomorkodó, az éhező stb. Miután egyenként megbeszéltük a boldogmondásokat, összehasonlítva az Öszövétségben hasonló idézetekkel, olyan bibliai személyeket kerestünk, akik valamelyik boldogmondást képviselhetik, majd ezt saját életünkre próbáltuk vonatkoztatni. Ehhez segített a minden napra kiválasztott mottó, melyet látható helyre függesztettünk ki, hogy jól bevésődjön emlékezetünkbe.

A közösség az ima, az Ige által gazdagodik, ezért délután szentmise, este pedig szentségimádás volt. A közös élményeket a másnapi túra gazdagította, bátorságpróbának is beillő úton felmenve fedeztük fel Sötétpataka szépségét, a csúcson meg gyönyörködtünk a tájban, Isten hatalmát s csodáit tapasztalva.

Utolsó nap kiértékeltek a tábori élményeket, majd a helyi templomban szentmisével fejeződött be a tábor.

<http://www.katolikhos.ro/vasarnap/2419-panorama/4464-csalados-bibliatabor>

Tagságunk egy kis csoportja minden második héten pénteken du. 4-5-ig a Bibliaközpontban **imaórát** tart, hogy Isten áldását kiesdje munkánkhoz, és imáiba foglalja minden egyes társulati Tagunk, Jótevőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük, a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába.

Az imaórák időpontja és az elmélkedések témája: szept. 2.: Róm 14,5-8; szept.16.: Róm 12,2-3; szept 30.: Róm 15,1-2; okt. 14.: Mt 12,28-29; okt. 28.: Mk 10,44-45; nov. 11.: Mt 18,10-11; nov. 25.: Mt 19,29-30; dec. 9.: Mt 5,41-42; 2017. jan. 6.: Lk 8,16-17.

Szeretettel hívunk a közös imára (a helyszínen vagy a távolból bekapcsolódva) minden kedves társulati tagot és érdeklődőt!

ÚJDONSÁG!

**Megjelent Társulatunk gondozásában a
HANGOS BIBLIA
első része, amelyen elhangzik a teljes Újszövetség
a Káldi-Neovulgáta Biblia szövege szerint
Cseh Péter atya tolmácsolásában**

KIADVÁNYAINK – HASZNOS AJÁNDÉKOK

FERENC PÁPA: AZ EVANGÉLIUM ÖRÖME – Ára: 1600,- Ft.

KOCSIS IMRE: AZ ÜDVÖSSÉG IGÉJE – Ára: 2600,- Ft.

BALÁS BÉLA: HITÜNKRŐL Ára: 250,- Ft.

„MINDENKINEK MINDENE LETTEM” – Emlékeink Mihály atyáról – a 25 éve elhunyt Opálény Mihályról. Ára: ---

BALÁS BÉLA: KIS IDŐ – Egyháztörténelmi vázlatok. Érdekesítő áttekintése az Egyház 2000 éves történetének. Ára: 980,- Ft.

SZENTFÖLD – DVD – „JÉZUS SZÜLŐFÖLDJÉN MEGSZÓLAL AZ ÖRÖMHÍR” – kb. 1000 színes kép, közben az adott helyekhez kapcsolódó szövegek hallhatók. Ára: 1600,- Ft.

A SZENTFÖLDÖN – JÉZUS LÁBA NYOMÁN – DVD – felvételek és ismertetés a legfontosabb evangéliumi helyekről. Ára (szövegkönyvvel): 1.600,- Ft.

VÍZ, VÍZ, VÍZ – Vágvölgyi Éva elmélkedése. Ára: 800,- Ft.

**A Hangos Biblia és a többi kiadvány
megvásárolható a Bibliaközpontban:**

1066 Bp. Teréz krt. 28. I/6., nyitva: H-Cs 9-17.

Tel: 332-22-60, E-mail: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Bibliaboltunk teljes kínálata megtekinthető honlapunkon:

www.biblia-tarsulat.hu

Verbum Domini

*Egy példány ára 250 Ft
az évi négy szám 1000 Ft (+ postaköltség)*

Gaál Endre professzor köszöntése
(Fotó: Magyar Kurír)

manet in aeternum
